(8926).

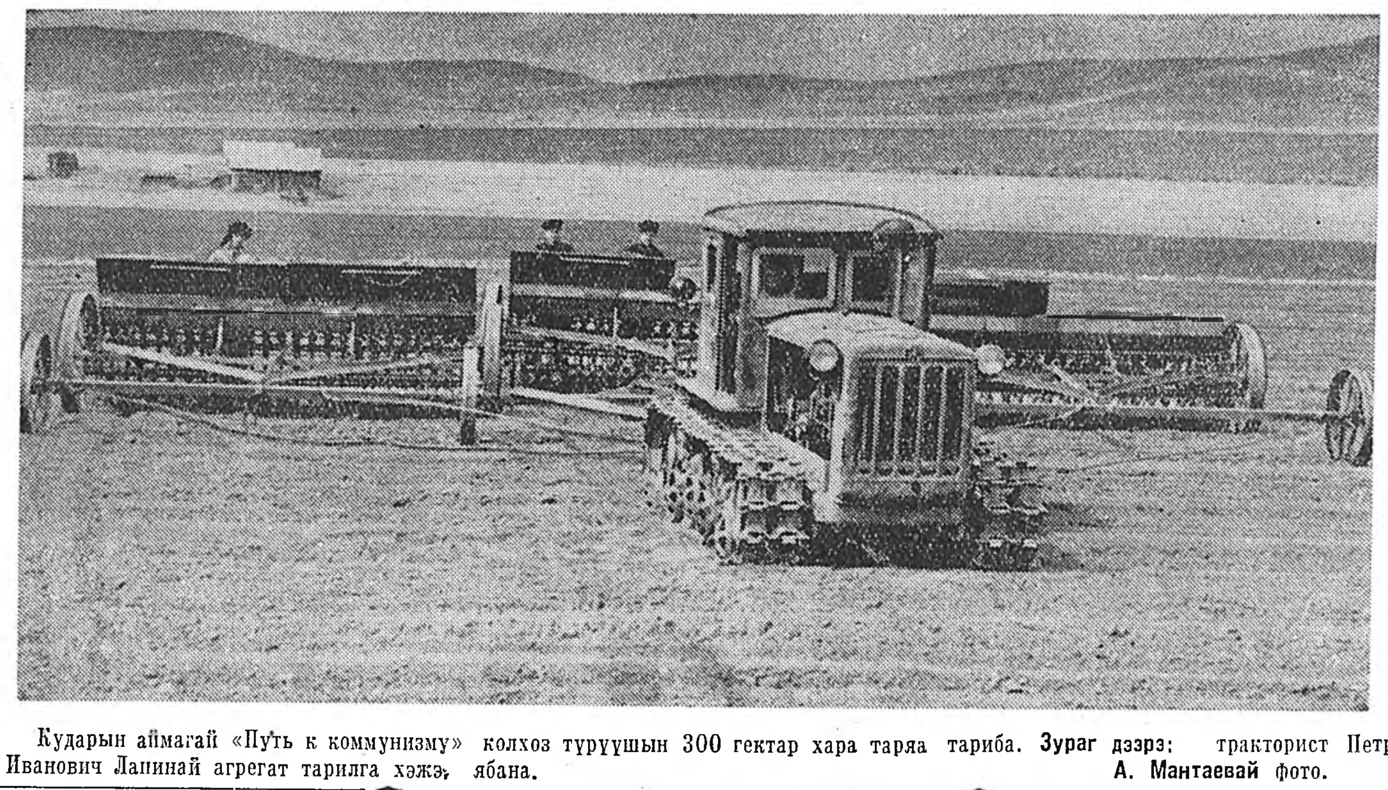
БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 95 (8927) | 1959 оной апрелиин 23, четверг | Сэн 20 мүнгэн

ТАРИЛГЫЕ ҺАЙН ШАНАРТАЙГААР, БОГОНИ БОЛЗОРТО ҮНГЭРГЭЭ



Кударын аймагай «Путь к коммунизму» колхоз түрүүшын 300 гектар хара таряа тариба. Зураг дээрэ: тракторист Петр Ивановичай Лапинай агрегат тарилга хэжэ ябана.

А. Мантаевай фото.

МЯХА, ҺҮ, ҮНДЭГЭ ГҮРЭНДӨӨ ЕХЭЭР ХУДАЛДАЯ

...хэтэ долоон жэлэй, түбхын ...дэ 1959 оной түсэбые болзор... урид дүүргэхын түлөө рес...ликымнай хүдөө ажахын хүдэл...эгшэд дээшэлүүлэгдэһэн со...листическэ уялгануудые абаһан ...а. Эхэ оронойнгоо үмэнэ үгэ... хүндэтэ тангаригаа амжал...таар бэелүүлхын тулада тэдэ... мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, ...бэриин доторой арга болом...удые элирүүлэн хэрэглэжэ, хү...жахыдаа шэнэ, хүсэтэ ехэ дэб... туйлахаар шиидэнхэй. Мүн ...ой Майн нэгэндэ зорюулжа, ...С-эй ЦК-гэй гаргаһан Уряа... оло миллион колхозно таряа...е ажалай шэнэ баатаршалга... машуулан зоригжуулна.

...Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэг... Ниитын мал ажалые бүхы ...эгээр хүгжөөгты, үбһэ тэ... бүри ехээр бэлдэдэг болоогты, ... ашаг шэмые дээшэлүүлэгты, ... һайжаруулха хүдэлмэри ...ар эмхидхэгты! Мал ажалһаа ...аг продуктнуудай хүн бүхэн...тэсын талаар Америкын Хол... Штадуудые ахин гарая!—гэ...лэтэмэ эдэ Уряануудай дотор ...энэ.

...СС-эй ЦК-гэй декабриин Пле..., мүн XXI съездын шиидхэбэ...дые бэелүүлэн, Бурят нюта...ай колхоз, совхозууд мал ...ай продуктнуудые ехээр аба...үрэндэ ехээр худалдадаг бо... талаар зарим тэды алхам хээ. ...эо гүрэндөө мяха худалдаха ...шын кварталайнгаа түсэб ...эн дүүргээ, мүн Иволгын, ...айкалиин аймагууд һү ту...таар гүрэнтээ сүм тоосоһон ... Байкало-Кударын аймагай ...ууд байгша оной гурба һара ...нэдэй ашаг шэмэ үгэлгыень ...онойхиһоо хорёод процен... дээшэлүүлжэ, 1958 оной энэ ...эдэ орходоо 1000 центнерээр ...ү, али 37 процентээр ехэ һү ...өө худалдаа.

...эндэ мяха, һү, үндэгэ болон ... продуктнуудые һара, квар... бүри тогтоогдоһон хэмжээн ... тушаажа, худалдажа байха ... колхоз, совхоз бүхэнэй хэлбэ...үй хуули, арюун нангин уял... болоно. Гэбэшье энэ эрилтые ...эхэгүй, бүдүүлигээр хазагай...а ушар үшөөл үзэгдэдэг бай... Жэшээнь, Ярууны, Мухар...эй аймагайхид мяха худалда...арталайнгаа түсэбые миил 67 процент дүүргэһэн байха юм. ...э мухаршэбэрэйхид үнгэрэг...лэй энэ үе соо 1019 центнер ... тушааһан байгаа һаа, мүнөө ... энээнһээшье багые—оройдоо ...ентнер мяха худалдаа. Тиихэ...лэнгын, Зэдын аймагай кол...совхозуудай гүрэндэ тушааһан ...ай 80 процентнь туранхай ...

...а республикын колхозууд бо...вхозууд нэгэдэхи квартал соо ...э һү худалдаха түсэбэй дүүр...е таһалдуулжа, нёдондоной... орходоо энэ хүдэлмэриие хэлэ... муугаар ябуулһан байха юм. ...э болгон. Заиграйн аймагые ... үзэе. КПСС-эй айком (нэгэ...секретаринь нүхэр Петров), ...исэдком (түрүүлэгшэнь нүхэр ...ковский) һү һаалгаар эрид ...алта туйлаха тушаа олон тог...абаһан байбашье, хэлэһэн үгэ...үрэдэггүй, ехэнхидээ дэмы ... найдуулгануудые үгэдэг ...нинь элирбэ. Теэдшье нёдон... гурба һара соо 4235 центнер ...эндэ тушааһан байбал, мүнөө ... арайхан гэжэ 2675 центнер ...аа. Яахадаа заиграйнхид ... тэды туйлалтаяа алдажа ...эб, али эндэхи колхозуудай ... һаалгахаяа болишоо юм гү? ...э сэхэ асуултай болоно. Уша... тиимэ бэшэ. Апрелиин түрүү... 10 хоног соо эндэхи колхозууд ...центнер һү һаагаад, оройдоо ...центнерыень гүрэндэ худалда...айха юм. Гүрэндэ харша ниимэ ... гаргагшадтай эрид шууд ...э, мал ажалай продуктнуу...шэ тиишэнь зоргоороо гарга...г хүнүүдые шанга харюусал...абаадуулха хэрэгтэй.

Мүн лэ ниимэрхүү байдал Ярууны аймагта үзэгдэнэ. Эндэхи партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд хүдэлмэришэд, колхознигууд бэлон алба хаагшадһаа һү худалдажа абаха асуудалда ямаршье анхарал хандуулдаггүй байһаар. Тиимэһээ апрелиин 10 хоног соо тэдэнэр миил 1 центнер һү гүрэндэ худалдаа ха юм. Зүгөөр аймагай колхознигууд, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай хубиин ажахыда 3200 гаран үнеэд тоологдоно. Тиимэ байтарнь, КПСС-эй айком болон аймгүйсэдкомойхидой энээндэ ямаршье сэгнэлтэ үгэдэггүй, ниимэрхүү байха һэн гэһэншүүгээр һуужал байдагынь ехэл гайхалтай.

Манай республика шубуу үсхэбэрилхэ, гүрэндөө шубуунай мяха, үндэгэ улам ехээр худалдажа байха дүүрэн арга боломжотой. Энэ талаар Кабанскын аймаг бүришье һайн эрхэ байдалда байдаг, эндэ шубуу үсхэбэрилхэ тусхай совхозшье бии. Кабанскынхид ниимэ ехэ арга боломжоёо хэр зэргээр хэрэглэнэб, Эхэ оронойнгоо үмэнэ абаһан уялгаяа ямараар дүүргэнэб? Сэхынь хэлэхэдэ, энэ гэхэ юумэ хээгүй шахуу һууһаар. Хэрбээ нёдондоной апрелиин 10 хоног соо 12 мянган үндэгэ тушааһан байгаа һаа, мүнөө оройдоо 1 мянган үндэгэ худалдаа. Гэхэ зуура, колхозууд болон бусад ажахынуудые тоолонгүйгөөр, гансахан лэ Кабанскын совхоздо 5 мянга үлүүтэй тахяа, нугаһад бии. Энэ баримта юу харуулнаб гэхэдэ, аймагай хүтэлбэрилхы органууд гүрэн түрын шухала хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандажа, партиин областной комитедэй һүүлшын пленумэй табиһан зорилгонуудые шууд дүүргэхын тула эрид хэмжээ абаагүй, бүхы ажалшадайнгаа дунда үргэн далайсатай тэмсэл ябуулаагүй байһыень гэршэлнэ.

Мүнөө үедэ республикымнай хүдөөгэй ажалшад ниитын мал ажалай ашаг шэмые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ, хабарай тарилгые эрхим һайнаар үнгэргэхэ гэһэн түрүүшын ээлжээнэй зорилгонуудые шиидхэжэ байна. Тиихэтээ хамта гүрэндөө мяха, һү, үндэгэ болон бусад продуктнуудые ехээр худалдаха уялгаяа бэелүүлхын тулада горьтой оролдолго гаргажа байха юм. Тон харюусалгатай энэ үедэ колхозуудай правлени, совхозуудай дирекци болон партийна организацинуудай үүргэнь бүри дээшэлхэ зэргэтэй. Тусхайлан хэлэбэл, нэн түрүүн колхоз, совхоз бүхэн һара бүри гүрэндөө мяха тушаажа байха уялгатай. Ушарынь юуб гэхэдэ, зарим ажахынууд адууһа малаа хүхэ ногоон дээрэ таргалуулаад, имагтал намарай сагта худалдаха гэжэ һэдэдэг байха юм. Тиимэһээ таарамжагүй энэ гуримда эсэс табижа, колхоз, совхоз бүхэн мал ажалай продукт гүрэндөө худалдаха квартал бүриингөө түсэб заабол дүүргэдэг болохо ёһотой.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгжүүлхын тулада мүн лэ хүдэлмэришэд, колхознигууд бэлон алба хаагшадай хубиин ажахыһаа мяха, һү, үндэгэ гэхэ мэтэ продуктнуудые худалдан абаха хэрэг зүбөөр эмхидхэхэ шухала. Энээн тушаа сельскэ, сомоной Соведүүд, колхозой правленинүүд, аймпотребсоюзууд ехэ хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй. Тэдэнэр нютагуудай олон зоной хабаадалгатай суглаа зарлажа, энэ асуудалые үргэнөөр зүбшэн хэлсэхэ, колхозник болон хүдөөгэй алба хаагшадһаа продукт худалдан абахын тулада мори тэргэ даалгаад, тусхай хүнүүдые томилхо уялгатай.

КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон республикымнай хүдөөгэй ажалшад абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлжэ, гүрэндөө эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэгээр худалдадаг болохо хүндэтэй зорилго урдаа табинхай. Энэ зорилгоёо дүүргэхэ байһаниинь дамжаггүй.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 89 жэлэй ойдо зорюулагдаһан суглаан

...эр Улан-Удэдэ, Ленинэй ... гүрэнэй оперо, баледэй ...оо Владимир Ильич Лени...эһэн үдэрһөө хойшо 89 жэ... гүйсэһэндэ зорюулагдаһан ...а, советскэ болон ниитын организацинуудай түлөөлэгшэдэй суглаан болоо. КПСС-эй горкомой секретарь нүхэр Ц. Ц. Дондуков элидхэл хээ.

Һүүлээрнь концерт болобо.

Мүрысөөн дэлгэрнэ

ХОРИ. (Телефоноор абтаба). Эндэхи «Авангард» колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыбикжапов) гэшүүд эртын тарилгые апрелиин 18-най үдэр эхилээ. Энэ үдэр механизаторнууд Батомунко Цыреновэй, Гаяс Кашаповай хүтэлбэрилдэг агрегадууд Дундадын-Адаг гэжэ газарта 20 гаран гектарта хара таряа тариба. Тиихэдэ колхозой 2-дохи бригадын механизаторнууд 1-дэхи бригадынхидһаа хожомдохогүйн тула нилээдгүй оролдоно. Тиигэжэ энэ колхоздо тарилгын эхилхэтэй хамта социалистическэ мүрысөөн дэлгэржэ эхилбэ.

«Авангард» колхозойхид үрэһэ хүрэнгээ хүсэд хүрэхөөр бэлдээд, һайса сэбэрлэжэ, шанаржуулаа юм. Тиихэдэ тарилга хэхэ бүхы газараа борнойлжо, шииг нойтыень хушаа.

Ю. Чупов.

Республикын колхоз, совхозуудта хабарай тарилгын ябаса тухай

1959 оной апрелиин 20-ной мэдээн

Аймаг	Бүхыдөө тарилгадаһаниинь (гектараар)	Тэрэ тоодо: оройһо таряа тарилга (гектараар)
Бичурын	2739	2386
Тарбагатайн	1354	1304
Кударын	685	621
Мухаршэбэрэй	650	324
Заиграйн	435	435
Иволгын	353	353
Прибайкальска	292	292
Ториин	99	99
Зэдын	70	70
Сэлэнгын	63	—
Кяхтын	28	—
Байкало-Кударын	20	20
Кабанскын	7	—
СОВХОЗУУД:		
Бичурын	892	533
Иволгын	308	308
Сэлэнгын	146	10
Борьёогой	119	119
«Эрдэм»	6	—

Газараа уһална

Хэжэнгын «Дружба» колхозой 2-дохи комплексно бригада урдынхидаа орходоо газараа һайнаар уһална. Газар уһалагшадые олоор томилоод, уһалууриин участогуудые тус бүридэнь даалгажа үгөө. Жэшээлхэдэ, Урда голдо Дэржо Жанаев, Гуродарма Дондоков, Жамьян Намдаков, Булагай хорёодо — Николай Усекшенин, Цыдып Бадмаев үүсхэл эдэбхитэйгээр газар уһалжа байна. Гадна Урда голдо, Хүбөө нуурай уһые тракторай насосоор бүлэжэ, сабшалан болон кукурузын газарта гаргана. Энэ насос нэгэ час соо 140 мянган литр уһа бүлэдэг юм.

С. Цыбиков.

Һанаа амар һууһаар

Республикымнай холын аймагуудай нэгэн—Закаменда саһан үни хайлаад, таряалангай газар гэдэжэ байна. Тиимэһээ эндэ тарилгын урда тээхи хүдэлмэриие шууд түргэнөөр хэхэ арга бии. Теэд закаменайхид газар борнойлхо, хахалха сагай ерээшье һаань, юрэнхыдөө үшөөл яаранагүй. Аймагай Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудта тарилгын газар борнойлэгдожо, пар хахалагдажа эхилэнхэй. Мүнөө жэл Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз газар элдүүрилгэдээ «ДТ-54» маркын 6 трактор табяа юм. Тракторнуудынь һаадгүйгөөр ажаллажа, нилээд ехэ газар борнойлоо, 50 гаран гектар газар хахалаа. Гэбэшье энэ колхоздо, мүн Сталинай нэрэмжэтэ артельдэ үрэһэ хүрэнгэнь хүсэд хүрэхөөр бэлдэгдэһэншье һаа, үшөө сэбэрлэгдээгүй, шанаржуулагдаагүй байһаар. Хабарай тарилгын эхилшоод байн гэһээ, дээрэ дурсагдаһан, мүн «Дружба», «Коммунизмын зам», XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай механизаторнуудай байха полевой станууд түхеэрэгдээгүй, тарилгашадай ажаллажа байһан газарта эдеэ хоол абаашажа үгэхэ хүнүүд томилогдоогүй байна. Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд: «Тарилгымнай газар колхозойнгоо центрһээ холо бэшэ, тиимэһээ механизаторнууднай гэртэһээн ябана бэзэ» гэжэ хэлсэхэ юм. Теэд гэртэһээн ябаһан механизаторнуудынь үглөөгүүр ажалдаа орой гараад, үдэшэнь эртэ бусашана. Тиигэжэ байхадань, ажалынь урагшатайгаар ябуулагданагүй.

Тиихэдэ газар хахалжа, борнойлжо байһан тракторнуудай эбдэрхэ ушар олон газарта үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, «Дружба» колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Гармаев) газар борнойлжо байһан «ДТ-54» тракторынь эбдэржэ, нилээд удаан саг соо миин байгаа. Энэ мэтын дутагдалнуудһаа боложо Закаменда хэдэн үдэрэй турша соо оройдоол 70 гектар газар хахалагдаа бшуу. Харин тэрэнэй 50 гектарынь Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз хахалаа юм. Теэд тарилгын газараар ехэ Сталинай, XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Победа», «Дружба» колхозуудынь юу хэжэ байгааб? Газараа ехээр борнойлжорхёо юм гү гэхэдэ, биратай юумэ хэгдээгүй. Үрэһэ хүрэнгээ сэбэрлэжэ байгаа гү гэхэдэ, юушье хээгүй. Иихэдээ тарилгын хүдэлмэриие һаатуулжа байһан ябадал имагтал колхозуудай болон аймагай хүтэлбэрилэгшэдэй һанаа амар һууһанай гэмээр бэлоо гээшэ. Энэ баримтые гэршэлэн нэгэ иимэ жэшээ харуулхаар. Аймагай хүдөө ажахын инспекци унтаһанаа һэреэ юм гү, али юундэшьеб мүнөө болоһон хойноо колхозуудайнгаа агрономуудые суглуулжа, тарилгын хүдэлмэриин түсэб баталба. Теэд энэ түсэбэйнь бэелүүлэгдэжэ эхилтэр үшөө нэгэ хэды үдэр үнгэрхэ юм.

Д. Аюшеев, манай корр.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 89 жэлэй ой

В. И. Ленинэй түрэһөөр 89 жэлэй ойе бүхы түрүү хүн түрэлтэн тэмдэглэнэ. Агуухэ вождиин — Коммунистическэ партиие, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалистическэ гүрэниие байгуулагшын образые ажалшад нангинаар оюун бодолдоо хадуужа ябадаг.

Энэ гайхамшагта ойдо зорюулагдаһан лекцинүүд, вечернүүд фабрика, заводуудта, шахта, руднигуудта, колхоз, совхозуудта эдэ үдэрнүүдтэ үнгэргэгдөө. Хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ ерээдүйн түлөө гартаа буу зэбсэг барижа ябаад тэмсэһэн, Коммунистическэ партиин үнинэй гэшүүдтэй—ленинскэ урдын гвардиин түлөөлэгшэдтэй ажалшад уулзана.

Ниислэлэй районуудта болоһон баярай суглаануудта олон түмэн москвагайхид хабаадаһан байна. Агуухэ Ленинэй ажабайдал, ажалябуулга тухай, тэрэнэй мүнхэ һургаалайнь олон миллион хүнүүдэй сээжэ зүрхые баясуулан, коммунистическэ общество байгуулха агуухэ зорилго бэелүүлгэдэ тэдэниие зоригжуулдаг тухай элидхэлшэд хөөрэжэ үгөө.

Бауманска районой Микоянай нэрэмжэтэ эдеэ хоолой комбинадай, модо дархалалгын станогуудые бүтээдэг заводой, Марковай нэрэмжэтэ бүд нэхэлгын фабрикын, Москвадахи Бауманай нэрэмжэтэ техническэ дээдэ һургуулиин, бусад предприятинууд болон эмхи зургаануудай мянга гаран хүдэлмэришэд, алба хаагшад апрелиин 21-дэ Гоголиин нэрэмжэтэ театр соо суглараа. В. И. Ленинэй түрэһөөр 89 жэлэй ой тухай КПСС-эй МГК-гэй нэгэдэхи секретарь В. И. Устинов элидхэл хэһэн байна.

Калининска районой ажалшадай баярай суглаан дээрэ КПСС-эй МГК-гэй секретарь Е. К. Рагозин, Краснопресненскэ райондо РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь С. Д. Орлов элидхэл хээ.

Кировскэ районой ажалшадай заседани «Красный луч» клубта боложо, Ажалай, салин хүлһэнэй асуудалнуудай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй комитедэй түрүүлэгшэ А. П. Волков элидхэл хэһэн байна.

Киевскэ районой партийна, советскэ, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд политическэ, научна, эрдэм дэлгэрүүлхэ бүхэсоюзна бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшын орлогшо Л. В. Дубровинагай элидхэлые шагнаа.

Ниислэлэй Ленинскэ, Советскэ, Тимирязевска, Фрунзенска, Рижскэ районуудта баярай заседанинууд болоо.

(ТАСС).

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи наука, техникын талаар Ленинскэ шан олгохо комитедтэ

НАУКА, ТЕХНИКЫН ТАЛААР ОНСО ЕХЭ ХҮДЭЛМЭРИ ХЭҺЭНЭЙ ТҮЛӨӨ ЛЕНИНСКЭ ШАН ОЛГОХО ТУХАЙ

Наука, техникын талаар Ленинскэ шан олгохо комитет иигэжэ тогтообо:

I.

Наукын талаар онсо ехэ хүдэлмэри хэһэн эдэ эрдэмтэдтэ 1959 оной Ленинскэ шан олгохо:

1. **Басов** Николай Геннадиевичта, **Прохоров** Александр Михайловичта, физико-математическа наукануудай докторнуудта, СССР-эй Науканулдай академиин П. Н. Лебедевэй нэрэмжэтэ физикын институдай хүдэлмэрилэгшэдтэ,—электрын долгиной шэнэ хуули ёһонуудые тодоруулһанайнь, радиогой долги шангадхаһанайнь (молекулярна генераторнуудые, шангадхалгын түхеэрэлгэ зохёогоо) түлөө.

2. **Векслер** Владимир Иосифовичто, академигтэ, ядерна шэнжэлэлгэ хэдэг Нэгэдэмэл институдай ехэ хүсэ үгэдэг зүйлнүүдэй лабораториин директортэ, **Зиновьев** Леонид Петровичто, тэрэ лабораториин таһагай начальнигта, **Ефремов** Дмитрий Васильевичта, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Атомай хүсэ хэрэглэхэ главна управлениин начальнигай орлогшодо, **Комар** Евгений Григорьевичто, научно-шэнжэлэлгын институдай директортэ, **Моносзон** Наум Абрамовичта, таһагай начальнигта, **Столов** Анатолий Михайловичта, лабораториин начальнигта, тэрэл институдай хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Минц** Александр Львовичто, академигтэ, СССР-эй Наукануудай академиин Радиотехникын институдай директортэ, **Водопьянов** Федор Алексеевичтэ, **Рубчинский** Самуил Менделеевичтэ, тэрэл институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Коломенский** Андрей Александровичта, **Петухов** Валентин Афанасьевичта, **Рабинович** Матвей Самсоновичто, СССР-эй Наукануудай академиин П. Н. Лебедевэй нэрэмжэтэ физикын институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдтэ,—арбан миллиард электроновольтын синхрофазотрон тодхоһонойнь түлөө

3. **Шафаревич** Игорь Ростиславичта, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондентдэ, — 1950, 1954 онуудта толилогдоһон тоонуудай алгебраическа теориин талаар хэһэн хүдэлмэриинь түлөө.

4. **Абдуллаев** Хабиб Мухамедовичтэ, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондентдэ, — постмагматическа рудагай бии бололгодо гранитоидуудай ямар үүргэтэй байһан тухай 1954, 1957 онуудта толилогдоһон шэнжэлэлгын хүдэлмэриинь түлөө.

5. **Здродовский** Павел Феликсовичтэ, СССР-эй Медицинскэ наукануудай академиин бодото гэшүүндэ, **Голиневич** Елена Михайловнада, Медицинскэ наукануудай докторто, —1956 ондо хоёрдохёо хэблэгдэһэн «Риккетси болон риккетсиозууд тухай һургаал» гэһэн научна хүдэлмэриинь түлөө.

6. **Попов** Иван Семеновичто, К. А. Тимирязевай нэрэмжэтэ Москвагай хүдөө ажахын академиин профессортэ,—«Адууһа малнуудые эдеэлүүлгэ» гэжэ 1955 ондо юһэдэхеэ хэблэгдэһэн научна зохёолойнь түлөө.

7. **Вукалович** Михаил Петровичто, техническэ наукануудай докторто, **Кириллин** Владимир Алексеевичтэ, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондентдэ, **Шейндлин** Александр Ефимовичтэ, техническэ наукануудай докторто, Москвагай энергетическэ институдай профессорнүүдтэ,—ехэ параметртэ уһанай, уһанай ууралай халуунайнь хүсые теоретическэ, экспериментальна талаарнь шэнжэлһэн, 1956—1958 онуудта хэблэгдээшэ зохёолойнь түлөө.

II.

Техникын талаар онсо ехэ хүдэлмэри хэһэнэйнь түлөө эдэ эрдэмтэдтэ 1959 оной Ленинскэ шан олгохо:

1. **Дубянский** Александр Андреевичтэ, геолого-минералогическа наукануудай докторто, **Калганов** Михаил Ивановичта, СССР-эй Наукануудай академиин Ашагта малтамалай геологиин, петрографиин, минералогиин болон геохимиин институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдэ, **Чайкин** Семен Ивановичта, Белгородой түмэрэй шорой бэдэрхэ экспедициин главна геологто, **Доброхотов** Михаил Николаевичта, партиин начальнигта, **Русинович** Иван Алексеевичтэ, партиин ахалагша геологто, тэрэл экспедициин хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Шмидт** Николай Генриховичтэ, Курскын геофизическэ экспедициин главна инженертэ, **Яковлев** Михаил Ивановичта—«Курскгеологи» гэжэ трестдэ урдань хүдэлһэн геологто, — Курскын суранзанай аномалиин Белгород шадар байһан түмэрэй шоройн баян хэбтэшэ оложо, шэнжэлэн тодоруулһанайнь түлөө.

2. **Балуховский** Николай Филипповичтэ, Украинын ССР-эй Наукануудай академиин Геологиин наукануудай институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдэ, **Воробьев** Борис Семеновичто, Харьковай совнархозой Газай болон нефтиин промышленностиин управлениин главна геологто, **Горев** Николай Алексеевичтэ, урдань «Укрнефтиин» нэгэдэлэй начальнигаар байгшада, **Литвинов** Владимир Романовичта, «Харбурнефтегаз» трестын главна геологто, **Палец** Леонтий Сергеевичтэ, шэнжэлэлгэ хэхын тулада газар үрэмдэхэ Миргородой конторын главна геологто, **Черпак** Самуил Евельевичтэ, «Укрвостокнефтеразведка» гэжэ трестын главна геологто,—Украинын ССР-тэ Шебелин шадар газай байһан газар элирүүлжэ, шэнжэлһэнэйнь түлөө.

3. **Кириченко** Федор Григорьевичто, Т. Д. Лысенкын нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна селекционно-генетическэ институдай директортэ, **Лукьяненко** Павел Пантелеймоновичто, Краснодарай хүдөө ажахын научно-шэнжэлэлгын институдай таһагые даагшада,—һайхан гурил, амтатай хилээмэн болодог намарай шэниисын үбэлэй хүйтэндэ тэсэмгэй, баян ургаса үгэдэг сорт бии бэлгоод, тэрэниие яажа ургуулха заабаринень тодоруулжа, колхоз, совхозуудай үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэйнь түлөө.

4. **Пустовойт** Василий Степановичта, Тоһото болон эфиро-тоһото ургамалнуудай бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын институдай таһагые даагшада,—тоһо ехэтэ ургамалай сортнуудые бии болгожо, тэдэниие ургуулха, үрэһэ абаха, наран сэсэгэй үрэһые жэл бүри һэлгэжэ байха заабаринуудые гаргаһанайнь түлөө.

5. **Ковалев** Николай Николаевичта, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондентдэ, **Ор-**

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

Наука, техникын талаар онсо ехэ хүдэлмэри хэһэнэй түлөө Ленинскэ шан олгохо тухай

Түгэсхэл Эхиниинь 1-дэхи нюурта

го Виктор Мартовичта, главна конструкторай орлогшодо, **Дегтярев** Яков Степановичта, **Колтон** Абрам Юдовичто, **Гамзе** Зельман Марковичта, Ленинградай металлическа заводой конструкторнуудай бюрогой таһагай начальнигуудта,—В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Волжско гидроэлектростанцида гэдэргээ эрьелдэдэг далбагануудтай хүсэ ехэтэй гидротурбина байгуулһанайнь түлөө.

6. **Мезивецкий** Яков Павловичта, **Коробочкин** Борис Львовичто, **Ростовцев** Иван Александровичта, **Соколов** Евгений Филипповичтэ, Серго Орджоникидзын нэрэмжэтэ Москвагай станок бүтээлгын заводой конструкторнуудта, **Берман** Михаил Михайловичта, урдань энэ заводой главна инженер байгшада,—бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлдэг гидравлическа токарно-копировальна—хахад автомадуудай гаммые ухаалан зохёожо, олоорнь үйлэдбэрилэн гаргуулаад, промышленностьда нэбтэрүүлһэнэйнь түлөө.

7. **Митрофанов** Сергей Петровичто техническэ наукануудай кандидадта,—машина бүтээлгэдэ бүлэг бүлэгөөрнь үйлэдбэрилхэ аргые элирүүлжэ, үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэйнь түлөө.

8. **Новиков** Михаил Леонтьевичто,—шэнэ гэхонуудтай шүдэтэ передачануудые байгуулһанайнь түлөө.

9. **Адясов** Степан Михайловичта, «Стальмонтаж» трестын Москвагай участогай начальнигта, **Басс** Моисей Григорьевичто, Лужникидахи стадионой барилгын управлениин главна инженертэ, **Власов** Александр Васильевичта, СССР-эй Барилгын болон архитектурын академиин Вице-президентдэ, **Голодов** Георгий Алексеевичтэ, Лужникиин стадионой барилгын управлениин начальнигта, **Ещенко** Лев Вадимовичта, № 4 Мосстрэй трестые эрхилэгшэдэ, **Насонов** Всеволод Николаевичта, СССР-эй Барилгын болон архитектурын академиин Президиумэй гэшүүндэ, **Поликарпов** Василий Петровичто, Физическэ культурын Централына научно-шэнжэлэлгын институдай спортын барилганuудай секторые даагшада, **Резников** Николай Малахиевичта, урдань СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ байһан Физическэ культура, спортын комитедэй капитальна барилгын таһагай начальнигта, **Рожин** Игорь Евгеньевичтэ, «Моспроект» гэжэ институдай № 14 мастерскойн хүтэлбэрилэгшэдэ, **Уллас** Николай Николаевичта, Москва городой Архитектурно-түсэблэлгын управлениин Генеральна түсэблэлгын институдай главна архитектортэ, **Хряков** Александр Федоровичто, «Моспроект» гэжэ институдай № 15 мастерскойе хүтэлбэрилэгшэдэ, **Шепетов** Борис Владимировичта, тэрэ мастерскойн главна инженертэ, **Этмекджиян** Ашот Арутюновичто, урдань Главмосстройн начальнигай орлогшоор байгшада,—Москва городой Лужники шадарые түргэнөөр һэльбэн шэнэдхэжэ, болбосон түхэлтэй болголгодо, город барилгын ехэхэн зорилгонуудые шиидхээд, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Централына стадионой спортын хэдэ хэдэн барилганuудые бодхооһонойнь түлөө.

10. **Канищев** Василий Георгиевичто, Гүрэнэй «Приднепровский Промстройпроект» гэжэ проектнэ институдай главна инженертэ, **Каплин** Александр Александровичта, «Уралстальконструкци» гэжэ трестые эрхилэгшэдэ, **Кильдишов** Сергей Павловичта «Донбасстальконструкци» гэжэ трестын монтажнигуудай комплексно бригадын бригадирта, **Кононенко** Петр Петровичто, Украинын ССР-эй Барилгын министрын орлогшодо, **Кочанову** Климент Семеновичто, «Востокметаллургмонтаж» гэжэ трестые эрхилэгшэдэ, **Сафронов** Петр Васильевичта, «Тяжпромэлектропроект» гэжэ гүрэнэй проектнэ институдай проектын талаар главна инженертэ, **Свистунов** Александр Николаевичта, «Орокметаллургстрой» гэжэ трестые эрхилэгшэдэ, **Стовповом** Анатолий Никифоровичтэ, «Металлургмонтаж» гэжэ трестые эрхилэгшэдэ,—СССР-тэ доменно пеэшэн бариха аргые үндэһөөрнь хубилган нарижуулһанайнь түлөө.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи искусствын талаар Ленинскэ шан олгохо комитедтэ

Литература болон искусствын талаар онсо ехэ амжалта туйлаһанай түлөө Ленинскэ шан олгохо тухай

Литература болон искусствын талаар онсо гайхамшаг зохёолнуудай түлөө 1959 оной Ленинскэ шан олгохо гэжэ литература болон искусствын талаар шан олгохо комитет тогтообо:

1. **М. О. Ауэзовтэ**—«Абайн зам» (нэгэдэхи номынь—«Абай», хоёрдохи номынь—«Абайн зам») гэжэ романайнь түлөө.

2. **А. П. Довженкодо**, — «Далай тухай домог» гэжэ уран зохёолой киносценариинь түлөө.

3. **А. П. Кибальниковта**—Москвада табигдаһан В. В. Маяковскиин дурасхаалай хүшөө шулуунай түлөө.

4. **Н. Ф. Погодиндо** — «Буутай хүн», «Кремлиин курантнууд», «Гурбадахи патетическэ» гэжэ драмын трилогиинь түлөө.

5. **Б. А. Смирновто**,—МХАТ-дай табиһан «Гурбадахи патетическэ» гэжэ зүжэгтэ В. И. Ленинэй роль наадаһанайнь түлөө; **М. М. Штраухта**,—«Ленин тухай хөөрөөнүүд» гэжэ кинофильмдэ В. И. Ленинэй роль наадаһанайнь түлөө.

6. **В. П. Соловьев-Седойдо**, — «Замда мордолго», «Москва шадарай үдэшэнүүд», «Версты», «Хэрбээ бүхы дэлхэйн хүбүүд нэгэдээ һаа», «Нахимовецуудай марш» гэжэ дуунуудайнь түлөө.

7. **А. И. Хачатурянда**—«Спартак» гэжэ баледэйнь түлөө.

Россин Федерациин малшадай дунда 1959 оной I кварталда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүн

1959 оной нэгэдэхи кварталда мал ажалай продуктнуудые бүри элбэгээр абахын, ехээр бэлэдхэхын түлөө Россин Федерациин автономно республиканууд, хизаарнууд болон областьнуудай хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгые РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзөө.

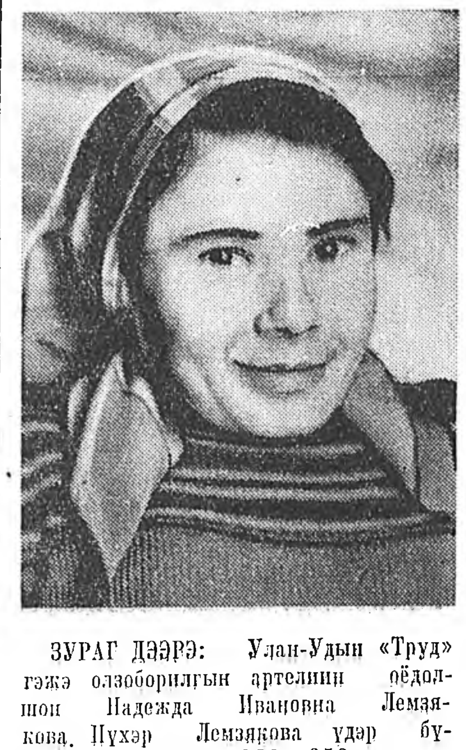
Һү, мяха болон үндэгэ тон элбэгээр абажа, мал ажалай продуктнуудые бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ илагшад гэжэ иимэ область, хизаар, республиканууд тоологдобо:

Хойто, баруун-хойто зонодо — Псковско область; хара бэшэ хүрьһэтэ централына зонодо—Чувашиин АССР; хара хүрьһэтэ централына зонодо—Пензенскэ область; Волга шадарай зонодо—Татарай АССР; Хойто Кавказда — Ставропольско хизаар; Урал шадарай зонодо — Оренбургска область; Сибирьтэ — Красноярска хизаар; Алас Дурна Зүгтэ—Амурска область.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг Ставропольско хизаарта үлөөгдөөд, 100 мянган түхэригэй мүнгэн шан үгтэхэ болоо. Псковско, Пензенскэ Оренбургска, Амурска областьнуудта, Красноярска хизаарта, Чувашска болон Татарска АССР-нүүдтэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугууд барюулагдаба. Дурсагдаһан область, хизаар болон республика бүхэндэ тус бүридэнь 100 мянган түхэриг мүнгэн шан үгтэбэ.

1959 оной нэгэдэхи кварталда мал ажалай продуктнуудые элбэгээр абажа ехээр бэлэдхэһэнэйнь түлөө иимэ область, хизаарнуудта тус бүридэнь 50 мянган түхэригэй мүнгэн шан үгтэхэ болоо: хойто, баруун—хойто зонодо—Архангельска областьдо; хара бэшэ хүрьһэтэ централына зонодо—Ярославска областьдо; хара хүрьһэтэ централына зонодо—Тамбовско областьдо, Волга шадарай зонодо—Куйбышевска областьдо; Хойто Кавказда—Краснодарска хизаарта; Урал шадарай зонодо—Пермскэ областьдо; Сибирьтэ—Алтайн хизаарта; Алас Дурна зүгтэ—Сахалинай областьдо.

Ленинградска, Горьковско, Курска, Белгородско, Воронежско, Ульяновска, Сталинградска, Саратовска, Читын, Тюменскэ, Костромской болон Кировскэ областьнуудай, Примориин хизаарай, Коми АССР-эй, Марийн АССР-эй, Мордвагай АССР-эй, Кабардино-Балкарска АССР-эй, Башкирай АССР-эй, Удмуртиин АССР-эй болон Тувагай автономно областиин колхоз, совхозууд нэгэдэхи кварталда мал ажалай продуктнуудые нилээд ехээр абажа бэлэдхээ гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглээ.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын «Труд» гэжэ олзоборилгын артелиин оёдолшон Надежда Ивановна Лемякова. Нүхэр Лемзякова үдэр бүриингөө даабарине 200—250 процент хүрэтэр, һайн шанартайгаар дүүргэдэг юм.

Н. Сафроновой фото.

ХОРИИН АЙМАГТА

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАРТА БЭШЭГДЭБЭ

Аймаг соогоо түрүүшүүлэй нэгэн болохо «Авангард» колхозой гэшүүд мал ажалһаа ашаг шэмэ ехээр абажа, гүрэндэ худалдаха уялгаяа һайнаар дүүргэнэ. Энэ колхоз байгша оной түрүүшын кварталда гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 112 процент, һү худалдаха түсэбөө 104 процент дүүргээ. Мал ажалай продуктнуудые абалгаар һайн амжалта туйлаһанайнгаа түлөө тус колхоз аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэбэ.

ҺАЙШААЛТАЙ ҮҮСХЭЛ

Хүрьбын долоон жэлэй һургуулиин һурагшад ажалай дүй дүршэлтэй болохо гэжэ шиидээ һэн. Тиигэжэ эдэнэр хониной совхозой табадахи фермэһээ гурбан гектар тарялангай газар таһалуулжа абаад, тэндээ 150 тонно наг шэбхэ шэрэжэ гаргаад байна. Энэ газар дээрэнь кукуруза таригдаха юм. Һурагшадай хүдэлмэридэ совхозой фермынхид машина, техникээр туһална.

КОЛХОЗОЙ БАРИЛГАНУУД

«Красный партизан» колхоз ажахын олохон барилганuудые барихын тула тускай хоёр бригада эмхидхэһэн юм. Үнгэрһэн гурбан һарын туршада барилгашад Хүнды гэжэ газарта культбаза, малшадай һууха хоёр байратай нэгэ гэр барижа дүүргээд, мүнөө колхозойнгоо центртэ клуб барижа эхилбэ.

Г. Ямпилов.

Мэргэжэлтын зүбшэл

Кукурузын үрэһэ тарилгада эрхимээр бэлдэ...

«Муу үрэһэнһөө һайн ургаса абахагүйш» гэжэ улад зоной хэлсэдэг тон зүйтэй байна. Юуб гэхэдэ, ямаршье ургамалай үрэһэ хүрэнгые зүбөөр хадагалжа, тэрэниие һайнаар сэбэрлэжэ, ёһоор бэлдээд, имагтал эгээл эрхим шанартай шэлэмэл үрэһөөр тарилга хээд байбал, бараг һайн ургаса абтаха ушартай бшуу. Манай эндэ кукурузын тарилгаһаа үндэр баян ургаса абахын тулада, тэрэнэй үрэһэ хүрэнгые иланганa наринаар сэбэрлэн, зүбөөр хадагалжа бэлдээд, тариха гээшэ ехэхэн удхашанартай.

Республикымнай колхоз, совхозууд жэлһээ жэлдэ кукурузын ургаһаа гол түлэб ногоон эшэ набшынь абажа, тэрэниие үхэр малдаа шэмэтэ тэжээл болгоод эдюүлдэг. Тиимэһээ тэрэнэйнгээ үрэһэ хүрэнгые ехэнхидээ ондоо тээһээ асаржа таридаг байха юм.

Ондоо тээһээ асарагдаһан үрэһэн зарим ушарта буурсагһаа һалгаагдажа, орооһон болгогдоһон, үгышье һаа буурсагтаяа байдаг. Буурсагтаяа байһан кукурузын үрэһэн ехэнхидээ шиигтэй нойтон байдаг, тэрэниие асарамсаараа досоогоо 30—35 градус халуун болотор түлигдэһэн гэр соо адхажа гү, али доороһоонь дулаасуулагдадаг сушилка дээрэ зохидоор дэлгээжэ, эрьюулжэ байгаад хатааха шухала. Буурсагуудайнь һайса хатаад байхада тэрэниие гараар гү, али самоходно комбайнай молотилкада тусхай түхеэрэлгэ хээд сохижо, орооһыень абаха хэрэгтэй. Кукурузын буурсаг сохиходоо «ИК-3» маркын тэжээл буйлуулдаг, мүн силос хэршэдэг машинануудые хэрэглэжэ болохо юм.

Кукурузын орооһые буурсагһаань һалгаагаад байхадаа, таря сэбэрлэдэг олон ондоо һагшууртай тусхай машинаар тэрэнээ томо жэжээрнь илгаха ёһотой. Хэрбээ иимэ машинын үгы һаань, үрэһээ ехэ, бага нүхэтэй һагшуураар хэдэн удаа гараар һагшажа, илгахада өөрэгүй. Кукурузын үрэһэн томо жэжээрээ 4 ондоо болгогдожо, илгагдадаг: жэшээнь, балайшье томо бэшэ аад, хабтагарнуудынь нэгэ ондоо, бүри томо аад, хабшагар үрэһэн баһа амяараа илгагдаха зэргэтэй. Тиихэдэ монсогор түхэлтэй үрэһэниинь ехэ багаараа хоёр ондоо болгогдожо илгагдана. Мүн заримандаа кукурузын үрэһые: томо, жэжэшэг, бүри жэжэ болгожо, 3 ондоо илгахадашье хамаагүй. Тиигэжэ томо, жэжээрнь илгагдаһан үрэһые ондо ондоо газарта тарихада һайн.

Үрэһээ илгажа дүүргээд, тарихынгаа урда тээ, тэрэнээ дулаан үдэр нара һалхинда гаргажа, 5—6 үдэр соо шанаржуулха, дулаасуулха шухала. Гэбэшье республикын олохон аймагууд кукурузынгаа үрэһые нара һалхинда гаргажа шанаржуулангүй тарижархидаг заншалтай. Үнэндөө кукурузын тарилгада тиимэ арга хэрэглэхэ гээшэ манай эндэ тон ехэ удхашанартай. Юуб гэхэдэ, нара һалхинда шанаржуулагдаһан үрэһэн миин хүйтөөр тариһанда орходоо, тэрэнэй эшэнь хэ-

дэн хоногоор урид газарһаа б... тайжа эхилдэг, гадна ургасанi... удхэн, 17—20 процентээр ехэ ург... са абтадаг гэжэ түрүү дүй д... шэл гэршэлнэ. Тэрэшэлэн ку... рузын үрэһэ нара һалхи... шанаржуулжа тарихада газар... гаа хүрьһэндэ элдэб шалтагаа... үжэхэ, ультэрхэншье һураггүй б... байдаг гээшэ. Зарим жэлдэ хүй... хабар боложо, үрэһэ нара һал... да дулаасуулха аргагүй б... һаань, тэрэниие 25—30 градус... лаан гэр соо нимгэншэгээр дэл... гээд, 7—10 хоногой туршада һа... худхажа байгаад, халаахада... хистой.

Кукурузынгаа үрэһые тарихы... урда элдэб үбшэнһөө һэргы... тула заабол хуурай гранозан... роор хородохо хэрэгтэй. 1 цен... үрэһэндэ дунда зэргээр 150 г... хэмжээнэй хоро сасаха. Хэрбээ г... нозан хороной үгы һаань, «АБ»... жэ тусхай хоро (препарат) хэ... лэжэ болохо байна. Эндэ хүдэ... хүнэй бэедэ муу байхагүйнь т... хоро үрэһэн хоёроо заабол тус... бүтүү машинада гү, али бүтүү б... ко соо хэжэ худхаха ёһотой. ... һээ хородоһонойнгоо һүүлдэ т... нэйнгээ тонно бүхэндэ 5—10 ки... грамм хэмжээнэй 12 процентын... сахлоран дустээр сасахада ... сыень элдэб хорхой шумуул, ... тон эдихэ, гэмтээхэгүй ушартай.

Гадна хүйтэн хүрьһэндэ куку... зын үрэһэнэй һаадгүй урга... тулада, тэрэниие 10—12 ... соо уһанда хэжэ дэбтээгээд, ... 25 градус дулаан гэртэ ор... жа, нимгэхэнээр дэлгээгээд, нэгэ... ды сагта байлгахада үрэһэн дос... гоо ургажа захалдаг. Тиихэдээ... тэрэниие 1—2 градус хүйтэн бай... да оруулжа, 6—7 часай турш... байлгаад, тэрэнээ дахин дулаан... зарта дэлгээжэ, 16—18 час ... байлгаад туршаха. Удаань б... үрэһээ баһа хүйтэндэ гаргаад ... 7 час соо бариха хэрэгтэй. Тиигэ... 2—3 неделиин турша соо хүй... халуун байрада һэлгүүлжэ бай... шанаржуулһан үрэһэнэй ургаса... жомынь хабар, намарай хюру... хүлдэсэгүй тэсэмгэй, ургасан... нилээд һайн байдаг гэжэ Ура... лон Сибириин түрүү кукуруза... дай дүй дүршэл гэршэлэн хар... на. Хэрбээ хүйтэн, халуун газа... байлгагдажа, шанаржуулагда... үрэһые гранозан, гексахлоран ... роор хородожо болохогүй, юуб ... хэдэ, хүсэтэй хорон тэрэнэй дос... гоо ургажа эхилһэн үрые үхүү... болохо бшуу.

Мүнөө жэлдэ аймагуудай... колхоз, совхозууд кукурузын ... хүсэд хүрэхөөр абаад, тэрэнээ т... жэжээрнь илгажа бэлдэ... Иигээд ойрын үдэрнүүдтэ б... үрэһээ нара һалхинда гарг... шанаржуулха, гранозан, гекса... ран гэхэ мэтэ хороор хородожо, ... риха хүдэлмэри хэжэ эхилхэ зэ... тэй.

Л. Шехин...

Бурядай АССР-эй хүдөө ажа... министерствын агро...

Гүрэнэй түсэбые предприяти бүхэн дүүргэхэ ёһотой

☆

П. Е. НОЖКИН, КПСС-эй Улан-Удын горкомой секретарь

☆ ☆

Түүхэтэ долоон жэлэй түсэбые бэелүүлхэ талаар түрүүшын амжалта туйлагдажа байна. Гэбэшье абаһан уялгануудаа саг соонь дүүргэхын тула социалистическэ мүрысөөнэй эршэ хүсые улам шангадхаха хэрэгтэй гээшэ. Тиимэһээ энэ асуудал һаяхан КПСС-эй Улан-Удын горкомой пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдээд, тэндэ абтаһан шиидхэбэри бэелүүлэгдэжэ эхилэнхэй.

Городой ажалшад долоон жэлэй түрүүшын жэлэй ажахын-политическэ зорилгонуудые нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхын түлөө эрид шангаар тэмсэнэ. Энээн тухай байгша оной үнгэрһэн нэгэдэхи кварталай дүн гэршэлжэ үгэнэ. Жэшээлхэдэ, городой предприятинууд валовой продукци гаргаха кварталайнгаа түсэбые 113 процент дүүргээ, мүн ажалай бүтээсэ нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал 9 процентээр дээшэлээ. Тиигэжэ түсэбһөө гадуур 18 мянган метр сэмбэ, 14 мянган кубометр хюрөөдэһэн модон, 128 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл, 3 миллионһоо дээшэ киловатт-час электроэнерги үйлэдбэрилэгдэһэн, 340 тонно шэрэм шудхагдаһан, бусад олон юумэнүүд бүтээгдэһэн байна. Эдэ бүгэдэ социалистическэ мүрысөөнэй үргэн далайсатайгаар дэлгэрһэнэй аша үрэ болоно.

Мүнөө городой предприятинуудай, барилгын участогуудай хүдэлмэришэд социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, коммунистическэ ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэ олохын түлөө тэмсэжэ байнхай. Энэ мүрысөөндэ 384 бригада оролсожо, 19-ниинь тэрэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Коммунистическэ ажалай коллективэй нэрэ зэргэ олоһон паровозовагонно заводой слесарьнүүдэй бригада (бригадирынь нүхэр Теренин) үдэрэйнгөө даабарииe хододоо нэгэ часаар уридшалан, эрхим шанартайгаар дүүргэнэ. Мүн Улан-Удын модоной заводто комсомолка Татьяна Сухановагай хүтэлэбэрилдэг коммунистическэ ажалай бригадынхид үдэртөө 19 кубометр модо зулажа бэлэдхэхын орондо, 32 кубометртэ хүргэнэ. Коммунистическэ ажалай бусад бригадануудшье иимэ эрхим амжалта туйлана. Тиимэ бригадануудай гэшүүд коммунистическэ ёһоор ажаллаха, ажаһууха, һураха гэһэн зорилгонуудаа бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхые оролдожо байдаг.

Теэд энэ жэлэй түрүүшын кварталсоо ехэшэг юумэнэй хэгдэбэшье, городой олон предприятинуудай болон ажахын бусад участогуудай хүдэлмэридэ элдэбын дутагдалнууд бии байһаар. Эдээнһээ боложо, жэлэй түрүүшын кварталай гүрэнэй түсэбые 6 предприяти дүүргэнгүй, 1 миллион шахуу түхэригэй продукци гүрэндөө үгөөгүй. Мүн 11 предприяти ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргээгүй. Илангаяа «Красный Восток», «Восход» гэжэ олзоборилгын артельнүүд, гуталай фабрика болон бусад хэдэн предприятинууд муугаар хүдэлөө. Саашадаа эдэ предприятинуудай ажал хүдэлмэриие һайжаруулха шухала хэмжээн абтаха байна.

Үнгэрһэн кварталай туршада город соо ехэхэн барилга хэгдэбэ. Энэ хэрэгтэ нёдондонойхиһоо 34 процент гэхэ гү, али 210 миллион түхэриг мүнгэ ехээр һэмологдоһон байгаа. Энээнэй ашаар мүнөө жэлдэ «Механлит», шэлэй механизированна, модоной заводууд болон промышленна бусад хэдэн предприятинуудта горьтой барилга хэгдэжэ, хуушарһан зарим түхеэрэлгэнүүдынь һэльбэн шэнэлэгдэхээр түсэблэгдэнхэй. Мүн 75 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын олон гэрнүүд ашаглалгада үгтэхэнь. Дунда һургуулиин 3 байшан, 1 интернат-һургуули, үхибүүдэй 4 сад, яслинууд, больницын 2 гэр, универмаг, гостиница, аэровокзал, зооветинститудай хамтын байра, 3,5 километр трамвайн харгы гэхэ мэтэ ашаглалгада оруулагдаха юм.

Гэбэшье барилгын хүдэлмэри хаа хаанагүй жэгдэ һайнаар ябана гэжэ болохогүй. Жэшээлхэдэ, № 834 барилгын-монтажна поезд (начальнигынь нүхэр Бугай), «Сантехмонтаж» трестын № 2 управлени (начальнигынь нүхэр Алышев) болон «Бурстрой» трестын № 1, № 2, № 3 барилгын управленинүүд болон № 154 трестын УНР-3 болон бусад нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб дүүргээгүй.

Барилга юундэ һулаар хэгдэнэб гэхэдэ, олонхи ушарнуудта энэ хүдэлмэри мууса эмхидхэгдэнэ, техникэ, элдэб зэр зэмсэгүүд дүүрэн хүсөөрөө хэрэглэгдэнэгүй, мүн индустриальна барилга хэхэ онол арга тэсэшэгүй удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Эгээл иимэһээнь үнгэрөөшэ кварталда оройдоол 6 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр баригдаа.

Эдэ предприятинуудай парторганизацинууд эмхидхэлэйнгээ, хиналта шалгалтынгаа хүдэлмэриие һайжаруулжа, предприятиингаа гээгдэлһээ гарахынь, түсэбөө дүүргэхынь түлөө ёһотой тэмсэл эмхидхэнэгүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Барилгын зарим управленинүүд, тэндэхи партийна эхин организацинууд дутуу дунданuудтай эбсэшоод, доторойнгоо арга боломжонуудые элирүүлжэ, гүйсэдөөр ашаглаха тушаа оролдоногүй. Абаһан уялгаяа, үдэр үдэрэйнгөө, һара һарынгаа график, түсэбөө заабол дүүргэхэ гэһэн социалистическэ мүрысөөн ёһотойгоор эмхидхэгдэнэгүй. Илангаяа «Бурстрой», № 154 трестнүүдэй барилгын комитедүүд, тэдэнэй түрүүлэгшэнэр нүхэд Захарченко, Грудинина гэгшэд социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандана.

Тиихэдэ барилгын хэгдэжэ байһан газарнуудта барилгын материалай дутаха, саг соонь абаашагдахагүй баримтанууд нэгэтэ бэшэ үзэгдэнэ. Энэ дутагдалые зайсуулха тушаа зохихо хэмжээн абтанагүй. Дээдэ Онгостойн хирпиисын завод, хирпиисэ хэблэдэг завод, «Керамик» артель түсэбһөө гадуур 6—8 миллион хэһэг хирпиисэ болон шлаблогуудые бэлэдхэхэ арга боломжотой аад, тэрэнээ ашаглаха гэжэ юрэдөөшье оролдоногүй.

Энээнһээ хойшо эдэ мэтые КПСС-эй Железнодорожно райком хараадаа. абажа, барилгын хүдэлмэриие эрид түргэдхэхэ тушаа хэмжээ абаха ёһотой.

Партиин горкомой пленум дээрэ түмэр замай узелай предприятинуудай ажал хүдэлмэриин дутагдалнууд шанга шүүмжэлэлдэ ороһон байна. Юуб гэхэдэ, паровозууд түсэбэй ёһоор, хүсэд дүүрэнээр ашаглагданагүй, тэдэнэй заримань заһабарилгада үни удаан саг соо зогсоно. Үнэхөөрөөшье, паровозно деподо абтаһан уялга мууса дүүргэгдэнэ, хүдэлмэришэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнэ. Теэд гансашье эндэ бэшэ, мүн мелькомбинадай, мяха-консервын комбинадай зарим цехүүдээр, паровозо-вагонно завод дээрэ, олзоборилгын зарим артельнүүдтэ парторганизациин зүгһөө социалистическэ уялга абаха, мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандаха ушар яһала олон үзэгдэнэ.

Саашадаа ажал хүдэлмэриин дутуу дунданuудые саг соонь ус... хажа, эршэмтэйгээр, далайса... тэйгээр ажаллаха шухала бо... Тиигэжэ долоон жэлэй түсэ... бэлзорһоонь урид дүүргэхэ г... партийна, советскэ, профсою... ажахын организацинуудай го... рилгонь болоно.

Энээнһээ хойшодоо, нэн түрү... үйлэдбэриие автоматизацилхын... гэлжэ дээрэнь оньһожоруулхын... лөө бүхы оролдолгоёо ... гаха хэрэгтэй. Мүн техникэ, ... хеэрэлгэнүүдые гүйсэд хүсө... ашаглаха хэрэгтэ анхаралаа ех... табижа, хүдэлмэришэдэй дунда ... хидхэлэй, политическэ хүдэлм... бүри һайнаар ябуулха шуха... Предприятинуудай эмхидхэлэй-т... ническэ хэмжээ-ябуулгануудай б... лүүлгые партийна эхин органи... цинууд хододоо шалгажа, ду... гүүлжэ байха ёһотой. Жэшээ... байгша ондо поточно болон ко... ернэ 14 лини ашаглалгада ор... ха, 100 хэһэг түхеэрэлгэнүүдые ... нээр заһабарилха, 300 хэһэг ш... түхеэрэлгэнүүдые тодхооxo б... бусад олон юумэн хэгдэхээр ... раалагдана. Тиихэдэ уралан ня... жуулагша, ухаалан зохёогшод... хүдэлмэри һайжаруулагдажа, ... нөө жэл 3200 дурадхалнууд ... лэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, ... миллион түхэриг алмагдаха б...

Партийна организацинуудай ... тэлбэри доро долоон жэлэй тү... шын жэл—1959 ондо манай ... дой ажалшадай ажалай эрхим ... жалта туйлахань дамжаггүй.

Апрель—май һарада 40 мянган гахай шахан таргалуулха, үнеэн бүриһөө колхоздо—300, ...хоздо—400 килограммһаа доошо бэшэ һү һааха

☆ ☆ ☆

ДҮРШЭЛ ЕХЭТЭЙ МАЛШАН

...унко Юндонов аяар 1932 ...элгеэ уужам Ярууна ню... хамтын ажалай эмхидхэгдэ... үүшын үдэрһөө эхилээд, мү... рэтэр эгээл 27 жэлдэ таһал... ...й совхозойнгоо үхэр мал ха... ...бана. Нүхэр Юндонов энэ ...һу һаалиин фермын үнеэдые ...раа эхилээд, буруу, хаша... ...н, хурьга олон жэлдэ үнэн харууһалжа, совхозойнгоо малай тоо толгойе олошо... хэрэгтэ ниилээд ехэ туһа нэ... ...рүүлһэн байна. Тинхэдэ тэ... ...эй 4—5 жэлэй туршада бэл... таргалуулха һубай мал ха... ...а зуураа, тэдэнээ жэлһээ шадамар бэрхээр адуулжа, тобир тарган байлгадаг болон...

...лхэдэ, үхэршэн Батомунко ...в урзанда жэлдэ тус бүри... ...ойдоол 100—110 килограмм ...тэй, хамта 192 толгой жэжэ хашараг хабар тушаажа тэдэнээ хүхэ ногооной шэмэ... оролдосотой һайнаар, нэгэ... ...рза хоролтогүйгөөр адуулан бэлшээгээд, намарынь сентябрь — октябрь соогуур тэдэ малаа толгой бүриинь дунда зэргээр 350 килограмм шэгнүүртэйгээр, эрхим тарган болгожо гүрэндэ тушаагаа.

— Ямар арга хэрэглэжэ, хайшан гэжэ адуулха, бэлшээхэдээ үхэр малаа иимэ һайн, тарган байлгана гээшэбта, — гэжэ нүхэр Юндоновһоо асуухада:

— Жэлэй ямаршье сагта үхэр малые ходо тобир тарган байлгахын тулада тэдэнэй бэлшээрие зүбөөр эмхидхэжэ, ханалгатай һайнаар адуулха хэрэгтэй гээшэ. Зуһаланда ороходоо малайнгаа бэлшээрие уридшалан һайса шалгажа, хаанань ямар һайн, эдисэ ногоотой газарай бии байһан, мүн уһанайнь дүтэ, холые хараада абан, һайса бодомжолжо, зоотехнигтэй зүбшэжэ үзөөд, газараа зүбөөр хубаарилжа, тэндээ малаа хэдэ хэдэн хоногоор һэлгүүлжэ адуулдагби. Зунай сагта үхэрнүүдые бүхэли сүүдхэдээ хорёодо оруулангүй, үдэшэнь оройшог байрадань дүтэлүүлжэ хонуулаад, үглөөгүүр эртэ бодхоожо, һэрюундэ һайса бэлшээдэг байнаб. Үдэрэй халуунда тэдэниие үндэр добо газарта, бургааһа шугы, ойн забһараар бэлшээхэдэ зохид. Харин хүйтэн һалхи, бороодо малаа хуудам бэшэ, нэмэри хонхор, жалга газарта адуулхые оролдогшоб. Үхэр малые адуулха, бэлшээхэдээ тэдэнһээ холо ошонгүй, ходо хажуудань хаража ябаха хэрэгтэй, — гэжэ Батомунко Юндонов өөрынгөө дүй дүршэл тухай хөөрэнэ.

Энэ малшамнай мүнөө 60 наһаяа шахажа ябабашье, байгша ондо саашадаа үсхэбэрилгэдэ табигдаха һайн томо үүлтэрэй 180 гаран толгой буруу, хашарагуудые тушаажа абаад, үнгэрэгшэ үбэлдөө тэдэнэйнгээ харууһа, тэжээлые зүбөөр эмхидхэн, хүсэ шадалыень алдуулангүй ондо оруулба. Хагда һайнтай газартаа дүтэлжэ, эндэхид һаяһай малаараа хабаржаандаа зөөжэ ошонхой. Нёдондо үхэр малай ехэ ябаагүй бэлшээридэ тэдэнээ оролдосотойгоор адуулна.

Ц-Е. Жамсаранов.

☆

Хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ

Зэдын аймагай Борьёогой үүлтэртэ хониной совхоздо Найдан Юндунович Юндунов 1934 онһоо хүдэлнэ. Хорёод жэл үхэршэн ябаад, мүнөө зургаадахи жэлээ хонин һүрэг энэ үбгэжөөл хаража байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ эхэ хонидой отарада ахалагша хонишоноор ажаллажа, 700—880 хурьга жэл бүхэндэ абаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ, шэнэ отара болгон табидаг.

Үнгэрһэн жэл нүхэр Юндунов эхэ хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлээд, хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,1 килограмм нооһо хайшалаа юм.

Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ, хурьгадые кошарно-базова аргаар түлжүүлхэ түрүү арга дүршэлые үбгэн хонишон һайса шудаланхай. Мүнөө даажа байһан 872 хонидоо тобир тарганаар ондо оруулжа, түрүүшын 120 хурьга абаад, гарзагүйгөөр түлжүүлнэ.

Хонидойнгоо байрые зохидоор түхеэржэ, хашаа, хорёонуудыень хододоо сэбэрхэн байлгадаг заншалтай. Үбһэ тэжээл, зелёнко болон концентрат хонидто эдюулнэ.

Совхозой эрхим хонишодой нэгэн—Найдан Юндунович хонидоо тобир тарган ондо оруулжа, һаяхан болоһон суглаан дээрэ «Эрхим хонишон» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө.

—Мал ажал дээрэ оролдосотой, үнэн сэхээр хүдэлжэ ябаһан Н. Ю. Юндунов 25 жэлэйнгээ ойн баярые июнь һарада тэмдэглэхэ юм,—гэжэ 3-дахи фермые даагша Даша Молонович Гомбоев хөөрэнэ.

Долоон жэлэй түрүүшын 1959 ондо түрүү хонишон 100 эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга абаха, толгой бүриин 4,0 килограмм нооһо хайшалха уялгатай.

С. Табдаев.

...0 центнер мяха тушааха

...гын совхозой хоёрдохи фер... ...байн малай гүүртэ Тамча ...Ягаан гэжэ газарта байр... Арбаад гаран жэл мал дээрэ ...байһан, буурал толгой... ...дэр бэетэй, сарюун үб... ...Лубсан-Жимбэ Чагдуров ...ртые даадаг юм.

...ндо намар харууһалжа бай... ...хашарагуудайнгаа тол... ...зэниие дунда зэргээр 3 ...шэгнүүртэй болгоод, гүрэн... ...аагаа һэн. Тэдэнэй олонхинь ...һайн гэжэ сэгнэгдэһэн юм. ...ай январь һарада арбаад ...унадые толгой бүриин 3 ...шэгнүүртэйгээр гүрэндэ ...ба.

...элтэй малшан Чагдуров ...ээ, үхэршэн Даба-Цырен ...ртай хамта 97 хашарагые ...арганаар ондо оруулжа бай... ...харууһалжа байһан залуу ...хабарай, зунай үедэ, намар... ...йса мяхажуулаад, таргалуу... ...толгой бүриин 3 центнерһээ ...бэшэ шэгнүүртэйгээр тушаа... Иигэжэ 300 центнер шахуу ...мяхан абтаха болоно.

...үнөө үедэ гүрэн түрэмнай ...олой талаар арад зонойнгоо ...е бүри һайнаар хангаха ехэ ...табяад байна. Энэ ехэ хэ... ...ээрынгөө хубитые оруулһайб ...анаандаа ходо сэдьхэжэ, бо... ...ябадагби. Урда жэлэйхиһээ ...һайнаар ажаллахаб,—гэжэ ...-Жимбэ үбгэжөөл зугаална.

Ц. Гомбоев.

Һаалишад мүрысэнэ

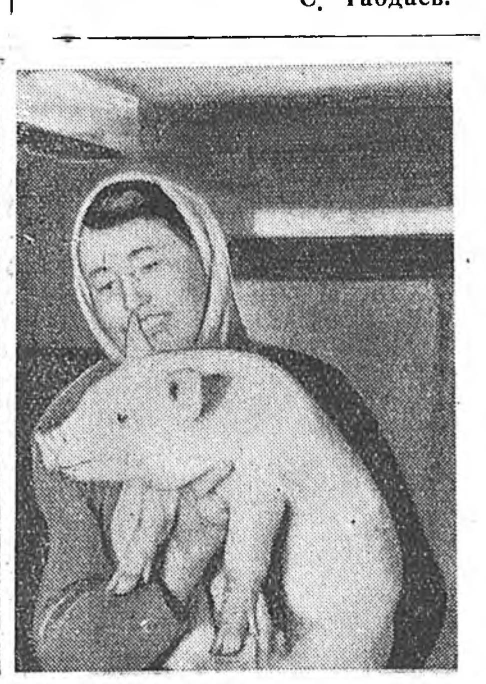
«Коммунизм» колхозой үүлтэртэ үнеэдэй фермын түрүү һаалишад Хандама Санжиева, Дарима Будаева, Дарима Доржиева, Галина Бадмацыренова, ахалагша һаалишан Дэлгор Дамбаева гэгшэд оролдосотой ажалаараа шалгарна. Арга боломжоёо һайса тооложо үзөөд, тэдэнэр Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишадые социалистическэ мүрысөөндэ урниһан байна. Иигэжэ апрель, май һарада үнеэн бүриһөө 200 литрһээ бага бэшэ һү һарадаа һааха гэжэ тэмсэнэ.

Түрүүшүүлэй урияае халуунаар дэмжэһэн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишад Надежда Балдандоржиева, Галина Сафина, һаалишан хүбүүн Владимир Базаржапов болон бусад абаһан уялгаяа бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлнэ.

Үбһэ тэжээл малда элбэгээр бэлэдхэхын зорилгоор эдэ хоёр колхозой һаалишад фермэ шадархи таряалан, сабшаланда үбэлһөө хойшо горьтой наг шэбхэ гаргаа.

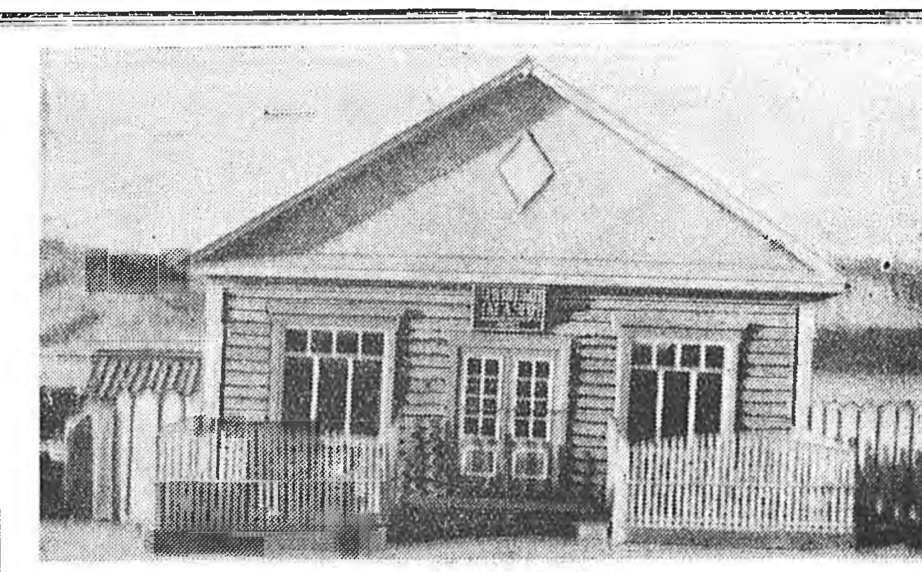
Б. Ванданов
Хэжэнгэ.





Энэ жэлдэ Кабанскын Ленинэй нэрэмжэтэ артелиинхид бүхыдөө 1000 гаран гахай шахажа, нёдондонойхиһоо 2,5 дахин ехэ гахайн мяха гүрэндөө тушааха, худалдаха зорилго табяа юм. Тиихэдэ бүхы эхэ гахайнуудһаа хамта 2200 поршоонхо абажа, бултыень гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхээр шиидэнхэй. **Зураг дээрэ:** колхозой түрүү гахайшан нүхэр Н. Нечкина поршоонхоёо үзэжэ байна.

Н. Мыжитовэй фото.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Закаменай аймагай номой шэнэ магазин.

Б. Ивановой фото.

Һайшаалтай үүсхэл

Колхозник бүхэн өөрын библиотекэтэй болохонь

Колхознигуудые өөрын библиотекэтэй болгохо гэһэн үүсхэл 1958 оной хоёрдохи хахадта Курумканай колхозуудай партийна организацинууд гаргаһан юм. Тэрэ үеэр Дэрээнэй сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь байһан, мүнөө КПСС-эй Курумканай айкомой секретарь нүхэр С. Д. Гомбоев энэ шухала хэрэгтэ эхи табяад, тэрээниие өөрөө ударидаһан байгаа. Энэ асуудал гурбан жэлэй соёлой добтолгын үедэ бэелүүлэгдэхэ хэмжээ-ябуулгын хубинь боложо ороһон байна. Тиимэһээ энэ колхозой коммунистнууд, эдэбхитэд колхознигуудаа өөрын библиотекэтэй болгохын тулада ехэ оролдолго гаргаа. Тэдэнэрэй хүсэлэнгөөр аймагай номой магазинай хүдэлмэридэгшэд тус бүридөө 100—100 түхэригэй сэнтэй 100 библиотекэ бэлдээд, колхоздо асарһан юм. Ехэшье удаан болонгүй хахадһаа үлүүнь худалдагдаһан байна. Колхознигууд Р. Дырчинов, Ц. Болсобоева, Д. Дармаева, Х. Дармаев гэгшэд 200—300 түхэригэй номуудые абажа библиотекэнүүдтэй болонхой.

Колхозой правлени, партийна организаци Октябриин 41 жэлэй ойн баярай суглаан дээрэ колхозой түрүүшүүлдэ бэлэг болгон, тус бүридэнь 160 түхэригэй библиотекэ барюулаа һэн. Энэнь колхознигуудай өөрын библиотекэтэй болохо хэрэгтэ ехээр нүлөөлөө.

Барханай сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци энэ асуудалаар горьтойхон юумэ хээ. Эндэхи колхознигуудта 70 библиотекэ худалдагдаһан байна. Библиотекэ бүхэниинь 20—25 номһоо бүридэнхэй. Тэдэнэй тоодо уран зохёолой номуудһаа гадна, «Ленин—революционно пропагандын мастер», «Мал ажалай үндэһэн зүйл», «Кукуруза» гэхэ мэтэ номууд ороно.

Энэ колхозой түрүүлэгшэ Гуродарма Эрдынеевич Дамбаев номдо ехэ дуратай юм. Нэгэ жэлэй турша соо тэрээнэй өөрынь библиотекэдэ 1500 түхэригэй шэнэ номууд нэмээ. Тэрэнэй үүсхэлээр колхозой культбазада 6 мянган түхэригэй номтой жэшээтэ библиотекэ бии болгогдоо.

Мургунай сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд 5 мянган түхэригэй сэнтэй номой библиотекэтэй болоо. Колхозой тракторна бригадын бригадир П. Б. Жанаев өөрын ехэ библиотекэтэй юм. Тэндэнь комбайн, трактор болон хүдөө ажахын машинануудта хабаатай номууд олон.

6 мянган түхэригэй 60 библиотекэ Хара-Модонэй Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд худалдажа абаба.

Дээрэ нэрлэгдэһэн 4 колхозой гэшүүдтэ 1958 оной ноябриин 1-һээ 1959 оной апрелиин 1 хүрэтэр 28 мянган түхэригэй 275 библиотекэ худалдагдаа.

Аймагай номой магазинай хүдэлмэрилэгшэд, товаровед Е. Ц. Цыренова ажалшадта зорюулан гэрэй библиотекэнүүдые бүридүүлхэ, худалдахын тула ехэ эдэбхи гарган хүдэлнэ, колхозуудаар, малай фермэнүүдээр, полевой стануудаар ходо ябажа, захяа заабари үгэжэ байдаг юм.

Курумканда дэлгэрһэн һайшаалта үүсхэл республикымнай бусад аймагуудай ажалшадай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ зэргэтэй.

И. Баженов.

Залуушуулда һургаал боломоор ном

«Байгалай толон» гэжэ журналай 1958 оной 4—5-дахи номернуудта Иван Васильевич Цыпыловэй «Революциин солдат» гэһэн хөөрөөн толилогдоһон юм. Тэрээниие уран зохёолшо Илья Чернев заһабарилан, хэблэлдэ бэлдээ һэн.

И. В. Цыпыловэй ажабайдал, тэмсэлынь бусадта һургаал боломоор. Революциин солдат ябаһан тухайдаа тэрэнэй бэшэһэн мүрнүүд тон һонирхолтой. Юрын хүдэлмэришэн байһанаа хатуу зоригтой революционер болоһыень тэндэһээ ойлгожо абанабди.

«Революциин солдат» гээшые Бурядай номой хэблэлэй тусхай ном болгожо гаргабалнь, һайн байгаа. Нэгэ бага яаража бэшэгдэһэншье һаа, залуушуулда туһатай ном болоо.

А. Желаев.

ЭКОНОМИЧЕСКА АСУУДАЛААР

...ИМДА СЭНТЭЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ЕХЭЭР АБАДАГ БОЛОЁ

...й XXI съездын табиһан зорилго... ...одото дээрэнь бэелүүлэлсэхын ту... ...йкальска аймагай ажалшад хэзээ ...нһээ элдэбхи оролдосотойгоор ... Гол экономическа зорилго — ...жанги гүрэнүүдэй нэгэн, США-е ...ажын продуктнуудай хүн бүхэндэ ...талаар ахижа гараха хэрэгтэ тэ... ...битаяа оруулхаар шиидэнхэй.

...й колхознигууд, хүдөө ажахын ...эд, РТС-эй хүдэлмэришэд болон ...агшад долоон жэлэй түсэбые урид... ...түргэхын тула дээшэлүүлэгдэһэн ...стическа уялга абаа юм. Нёдон... ...ной сасуулхада 1,9 дахин ехэ мя... ...процентээр ехэ һүн һаагдаха ...ун ноолон, орооһо тарян—35, ...—70 процентээр ехэдхэгдэхэ. Дур... ...ехэ огородой эдеэн, 11 дахин ...бхэ абтахаар түсэблэгдэнэ.

...тнуудые бүри ехээр абадаг бо... ...хамта, тэдэнэй үнэ сэнгые ...ха зорилго аймагай колхозни... ...а табина.

...ажахын продуктнуудай үнэ сэн ...ха асуудалаар КПСС-эй При... ...ай айком, аймгүйсэдком апрелиин ...экономическа конференци үнгэргөө. ...колхозуудай түрүүлэгшэнэр, бух... ...бригадирнууд, партийна эхин ор... ...ин секретарьнууд, ажалай түрүү... ...дөө ажахын мэргэжэлтэд болон ...хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаһан ...аймагай колхозуудта абтадаг про... ...үнэ сэн, тэрэниие химдаруулха ...тухай, продукциин үнэ... ...ээлүүлхэ, ажалай бүтээсые дээ... ...хэрэгтэ оньһожоруулга, электри... ...и, материальна урмашуулгын ...тай байһан тухай хэлсээ.

...удта абтадаг продукциин үнэ ...э болгодог шалтагаанууд тухай ...дэ хабаадагшад тодорхой ба... ...уга хэлээ. Энээн дээрэһээ хара... ...колхозуудта абтаһан продукциин үнэ сэн гаргашаһаа ехэ болошодог байха юм. Жэшээнь, Лазогой нэрэмжэтэ колхоз орооһо таряа абахын тула 634,6 мянган түхэриг гаргашалаад, бүхыдөө 629,6 мянган түхэригэй продукци абаа бшуу. «Путь коммунизма» колхоз гахай үсхэбэрилгэдэ 414,9 мянган түхэриг гаргашалһан һаа, оройдоол 251,1 мянган түхэригэй мяха абаһан байна.

Иимэрхүү ушар аймагай колхоз бүхэндэ үзэгдэнэ. Орооһо таряа абахын тула үйлэдбэридэ ехэ гаргаша хэгдэнэ. Иигэжэ орооһо таряанай, хартаабхын, кукурузын, корнеплодуудай үнэ сэн горьтойгоор дээшэлнэ. Илангаяа тракторай элдэб хүдэлмэридэ ехэ гаргаша хэгдэдэг байха юм. Хэрбээ энээниие химдаруулаад байбал, орооһо таряанай үнэ сэн эрид доошолхо байгаа. Энээниие хоёр колхозой жэшээ дээрэ хаража үзэе. «Заветы Ильича» колхоз 8256 центнер таряа хуряажа абахадаа 28 мянга 600 түхэриг тракторай хүдэлмэридэ гаргашалаа һэн. Харин «Прибайкалец» колхоз 9585 центнер орооһо таряа абахын тула 37500 түхэриг гаргаһан байна. Иихэдээ «Заветы Ильича» колхоздо нэгэ центнер таряа абахын тула 3 түхэриг 46 мүнгэн, «Прибайкалец» колхоздо—4 түхэриг гаргашалагдаһан болоно. Тиихэдэ центнер орооһон бүхэндэ түрүүшын колхоздо 8 түхэриг 25 мүнгэнэй түлишэ, тоһон, хоёрдохидонь—5 түхэриг 31 мүнгэн гаргашалагдаа. «Прибайкалец» колхозые «Путь коммунизма» колхозтой жэшэхэдэ 25 процентээр ехэ таряалангай газартай аад, 20 процентээр бага түлишэ, тоһо хэрэглээ. «Путь коммунизма» колхоз «Прибайкалец» колхозой хидол адляар түлишэ, тоһо гаргашалдаг болобол, продукциингаа үнэ сэн ниилээд ехээр доошолуулха аргатай.

Автомашина, мори унаада мүн лэ ехэ гаргаша хэгдэнэ. Тэрэл «Заветы Ильича» колхоз «Прибайкалец» колхозтой жэшэхэдэ 400 мянган түхэригөөр бага продукци абаа юм. Зүгөөр автомашина, мори унаада 9 мянган түхэригөөр ехые гаргаа. Хэрбээ автомашина, мори унаа зүбөөр, бодомжотойгоор хэрэглээ һаа, ехэ мүнгэн зөөри алмагдаха байгаа. Энээнтэй хамта абтадаг продукциин үнэ сэн горьтойгоор химдарха һэн.

Аймагай колхозуудта гектар бүридэ адли хэмжээнэй үрэһэн хэрэглэгдэһэн байһашье, һүүлэй һүүлдэ продукциин үнэ сэндэ тэрэнь элдэбээр нүлөөлдэг байна. Нёдондо жэл Сталинай нэрэмжэтэ колхоз гектар бүриһөө 9,9 центнер, Лазогой нэрэмжэтэ колхоз—6,5 центнер ургаса абаа юм. Зүгөөр бага ургаса абаһан Лазогой нэрэмжэтэ колхоз центнер орооһондо нэгэ хахад дахин ехые гаргашалһан болоно ха юм. Энээн дээрэһээ харахада эрхим шанартай үрэһэн баян ургасашье үгэдэг, продукциин үнэ сэнгые химдаруулдаг.

Ашаг шэмэ үгэдэг элдэб түрэлэй мал үсхэбэрилгэдэ аймагай колхозууд даншье ехэ зөөри гаргадаг. Иимэ ушар юундэ тохёолдоноб гэхэдэ, колхозууд ажахыгаа ашагтай һайнаар эрхилжэ шаданагүй. Ажалаа наринаар хинан хаража үзэхэ, химда продукци ехээр абадаг болохо тухайгаа тооложо үзэнэгүй. Нэгэ килограмм һүн, мяхан, ноолон, орооһо тарян ямар сэнтэй болоноб, тэдэнэй үные ямар аргаар химдаруулхаб гэжэ экономическа конференцидэ хабаадагшад ойлгожо абаа.

Прибайкальска аймагай колхозууд мал ажалай продуктнуудай үнэ сэн саашадаа химдаруулха ехэ арга боломжотой. «Заветы Ильича» колхоз үнгэрэгшэ жэл «Прибайкалец» колхоздо орходоо 2086 центнерээр бага һү абаад, элдэб тракторай хүдэлмэридэ 13 дахин ехэ гаргаша хээ.

Малай үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэг колхозуудта тон хангалтагүйгөөр табигданхай. Энээнһээ шалтагаалжа, хэдэн арбаад, зуугаад мянган түхэригэй тэжээл колхозууд худалдажа абана. Тиимэһээ үбһэ тэжээлэй үнэ сэн ехэ байна. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэхэ асуудалда зохихо анхарал табингүй, гүрэндэе найдаад һуудаг.

Үбһэ тэжээл бардам хүрэхөөр бэлэдхэхэ, үнэ сэнгыень химдаруулха гээшэ колхозуудай шухала зорилго болоно. Иигэжэл колхоз бүхэн жэлдээ хэдэн зуу, мянгаад түхэриг алмахашье, мал ажалай продукциин үнэ сэн горьтойгоор химдаруулхашье аргатай.

Элдэб машина, зэмсэгүүдээ заһабарилха мастерскойгүй дээрэһээ колхозууд мүн лэ ехэ мүнгэн зөөри гаргадаг. Тиимэ хадань колхозууд хоорондын заһабарилгын завод бии болгохо тухай хүдөө ажахын органууд, республикын хүтэлбэрилэгшэд бодомжолхо байгаа.

Гадна колхозуудай ниитын элдэб хэрэглэмжэдэ ехэ мүнгэн зөөри гаргашалагдана. Энээнһээ боложо, колхоздо абтаһан продукциин үнэ сэн дээшэлнэ. Жэшээнь, «Заветы Ильича» колхоз «Прибайкалец» колхозһоо 2,5 дахин бага гахайн мяха абаад, 2 дахин ехэ мүнгэн зөөри ниитын хэрэглэмжэдэ гаргаа. Тиихэдээ «Заветы Ильича» колхоздо абтаһан продукциин үнэ сэн нүгөө колхозойхиһоо дүрбэ дахин дээшэ байха болоно бшуу.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үнэ сэн химдаруулха хэрэгтэ хүдөө ажахын хүдэлмэриие хүсэдөөр оньһожоруулха гээшэ ехэ удхашанартай. Энээн тушаа Итанцын РТС-эй директор нүхэр Сысоев һонирхолтой баримтануудые харуулаа.

Сталинай нэрэмжэтэ колхоз газараа трактораар хахалаад, машинын хүсөөр хартаабха һуулгаад, гараар ургасынь хойноһоо харууһалжа хуряагаа. Энэ ушарта гектар бүхэндэ 250 ажалта үдэр гаргашалагдаһан байна. Харин хартаабхаяа машинаар малтаад байхадань гектар бүридэ 180 ажалта үдэр хүртэбэ. Хартаабхын ургасын хойноһоо машинын хүсөөр харууһалга хэхэдэнь оройдоол 60 ажалта үдэр гаргашалагдаһан байна. Иигэжэ хартаабха оньһон аргаар таридаг, ургуулдаг, хуряадаг болоод, үнэ сэнгыень 10 дахин химдаруулха арга бии. Үтэгжүүлгэ һайнаар хээд, оньһоной хүсөөр ургасын хойноһоо харууһалаад байбал, ургаса дээшэлээд, центнер хартаабха бүхэндэ 12—15 дахин бага гаргаша хэгдэхэ байна.

Мүн наг шэбхэ машинаар ашаха, гаргахада ажалай бүтээсэ хэды дахин дээшэлжэ, гаргашань хоёр дахин доошолоод, абтаһан продукциин үнэ сэн химдарна.

Ажалай түлөөһэн продукциин үнэ сэнгые тодорхойлхо нэгэ хубинь болоно. Энээн тушаа конференцидэ хабаадагшад дэлгэрэнгыгээр хэлсээ. Колхозуудта ажалай нормо элдэб янзаар зохёогдоно. Жэшээлбэл, «Заветы Ильича» колхоздо «ОС-3» машинаар 6 хүн 8 тонно, Лазогой нэрэмжэтэ колхоздо 3 хүн 12,5 тонно орооһо сэбэрлэхэ даабаритай. Түрүүшын колхоздо нэгэ хүн 1,3 тонно, хоёрдохи колхоздо—4,1 тонно орооһо сэбэрлэхэ байна. Ондоогоор хэлэхэдэ, нэгэниинь нүгөөдэһөө 4 дахин ехэ ажал хэхээр хараалагдана. Харин «Заветы Ильича» колхоз тэрэ нормо дүүргэхэдэнь 1,30 ажалта үдэр, Лазогой нэрэмжэтэ колхоз—0,3 ажалта үдэр үгэнэ. Нэгэдэхи колхоздо хүн бүхэндэ—0,21, хоёрдохидонь—0,1 ажалта үдэр хүртэнэ.

Энэ жэшээ юу харуулнаб гэхэдэ, **зарим колхозууд ажалай нормо доошолуулаад, ажалта үдэр урилтэдэ оруулна. Иигэжэл ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин үнэ сэн химдаруулха хэрэгтэ һаад ушаруулагдана.**

Гэхэтэй хамта, ажалай нормо, нэгэ тогтоогдомол сэн аймагай колхозуудта бии болгохо тухай конференцидэ хэлсэгдээ. Энэнь ехэ һайшаалтай.

Ажалай түлөөһэн, эмхидхэлэй муу байһанһаа колхознигуудай эдэбхи хэшээл дээшэлнэгүй. Аймагай зургаан колхозуудай дүрбэниинь ажаллаха хүнүүдээр дутаадаад, хүлһэнэй хүдэлмэришэдые абадаг байха юм.

Сталинай нэрэмжэтэ колхоз гэшүүдтээ тогтоогдомол түлөөһэ үгэдэг болоо. Энээнэй ашаар, колхознигуудай эдэбхи үүсхэл дээшэлээд, ехэ продукци абтана. Нёдондонойхитой жэшээлхэдэ, мал ажалай продукци абалгада ажалай бүтээсэ 10-һаа 30 процент хүрэтэр дээшэлбэ. Гахайн мяха абалгада—15 процент, үхэрэй—25, хониной—30 процент бага ажалта үдэр гаргашалагдаба. Гансахан хониной мяха абалгада 12 мянган түхэриг алмагдаа.

Ажалай иимэ шэнэ түлөөһэ бии болгоходо, мүн орооһо тарянай үнэ сэн горьтойгоор доошолдог, ажалай бүтээсэ дээшэлдэг байха юм. Юрэнхы дээрэнь тооложо үзэхэдэ механизаторнуудай ажалай бүтээсэ 18—20 процентээр дээшэлээд, тэдэнэй абаһан продукциин үнэ сэн 20 процентээр химдарха байна. Жэшээнь, 1958 ондо 3 комбайн 600 гектар таряа хуряагаад, 8 мянган центнер орооһо сохиһон байгаа. Хуряалгада ябаһан хүнэй нэгэ нормо дүүргэхэдэ 26,20 ажалта үдэр, хамта 60 нормын түлөө 1572 ажалта үдэр үгтэһэн байба. Энэ жэл шэнэ түлөөһэнэй гуримаар тэрэл нормо дүүргэхэдэнь 22 ажалта үдэр үгтэхэ юм. Тиигэжэ бүхыдөө 252 ажалта үдэр алмагдахань. Комбайнай хүдэлмэриин химдаруулагдаһанһаа орооһо таряа хуряалгада 16 процентээр бага гаргаша хэгдэхэ.

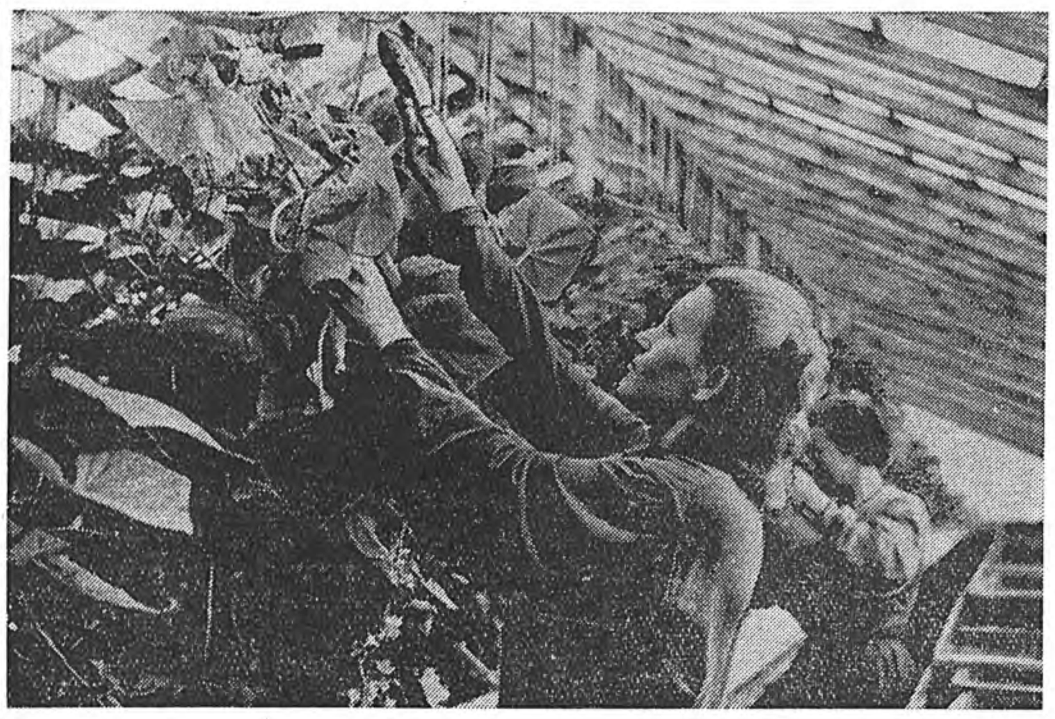
Колхозуудай экономикые түргэнөөр хүгжөөхын тула шэнэ түлөөһэндэ ороход гээшэ ехэ удхашанартай. Ажалай бүтээсэ горьтойгоор дээшэлхэ, хүдөө ажахын продукциин үнэ сэн химдарха. Аймаг дотор гансал Сталинай нэрэмжэтэ колхоз иимэ шэнэ түлөөһэндэ ороод байна.

Энэ колхоз гэшүүдээ материальна талаарнь урмашуулхын зорилгоор энэ жэл **бүхы тракторнуудайнгаа тоогоор комплексно тракторна агрегадуудые бии болгоо.** Агрегат бүхэн хоёр трактористһаа, 3 прицепщигһээ бүридэнэ. Нэгэ агрегат «ДТ-54» трактораар 1000—1112 га, «Беларусь»—580 гектарай (условно хахалалгаар) хүдэлмэри хэхэ түсэбтэй. Мүн хабарай, зунай, намарай сагта агрегат бүхэнэй хэхэ хүдэлмэринь тодорхойлогдонхой. Тэдээндэ газарынь даалгагдажа үгтэһэн байна. Агрегадай гэшүүд өөһэдөө ургасын хойноһоо харууһалха, һолоомо һурилхэ, газар хахалха юм.

Шэнэ гуримаар колхоз ажалаа эмхидхэжэ, машина, техникээ ашагтай зүбөөр хэрэглэдэг, химда сэнтэй ехэ продукци абадаг болохо байна. Энэ үүсхэлдэ онсо анхарал хандуулжа, саашадаа хүдөө ажахын органууд, эрдэмтэд тэрэниие бүхы талаһаань шэнжэлхэ уялгатай.

Продукциин үнэ сэн зүбөөр тооложо һураха, тэрэниие химдаруулха аргануудые хараалха талаар Прибайкальска аймагта үнгэргэгдэһэн экономическа конференци мэргэжэлтэд болон колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ ехэ туһаламжа үзүүлхэ юм.

А. ИВАНОВ,
Ф. УШНАЕВ.



☆ ☆

Улан-Удын столовонуудай трестын теплицэ ТЭЦ-эй халуун уhаар миил дулаасуулагдана. Мүнөө эндэ помидор, үгэрсэ ургуулагдана. Һаяхан түрүүшын үгэрсэнүүд хурягдаба. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: теплицын хүдэлмэришэн А. С. Сверкунова үгэрсэ суглуулжа байна.

А. Мантаевай фото.

☆ ☆

Дорюун шамбай бэетэнэй тулалдаан

Нариихан сэбэр бэетэй басаганай яһагүй юумэндэл эрьелдэн гар дээрээ тогтошоходонь, «Спартак» бүлгэмэй спортивна залай нүгөө захадань Даша-Нима Эрдынеев элдэб орсо бэрхэ упражненинүүдые хэнэ. Мүн бусадшье хүнүүд өөрынгөө хүсэ шадал туршаха һанаатай, гар хүлөө хуха нүга татажархина аа гү гэхээр собхоролдоно.

Суглараrшад хонхын дуугархатай адли «Даша-Нима гараа үгыш, ехэл бэрхэ байбаш» гэлдэн, тэрэнээ тойрошоно. Даша-Нимашье түрүү һуури эзэлһэндээ урматайшаг болонхой.

Городой түрүү һууриин түлөө гимнастикаар болоһон энэ мүрысөөндэ хамтадаа 110 хүн хабаадалсаба. «Динамо», «Спартак», багшанарай, зооветеринарна институдуудай спортсменүүдһээ гадна, городой һургуулинууд өөһэдынгөө шамбай солбон хүбүүд, басагадые табиһан байна. Эрэшүүлэй дундаһаа багшанарай институдай студент Д-Н. Эрдынеев чемпион болоо. Эхэнэрнүүд сооһоо Валентина Медведева («Спартак») шалгарһан байна. Хүбүүдэй дундаһаа гимнаст Громышев бултыень ахижа гараа.

Хэрбээ командаарнь ябажа харабал, һургуулинууд сооһоо Улан-Удын 9-дэхи һургуули, бүлгэмүүдэй дундаһаа спартагайхид һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулжа, түрүү һууринуудые эзэлээ. Тиихэдэ багшанарай институдайхид хоёрдохи һуурида гараа.

Мүрысөөндэ илагшадта шан барюулагдаа. **В. Очиров,** студент.

Хүнгэн атледүүдэй мүрысөөн

Болохоёо байгаа Бүхэроссийска мүрысөөндэ хабаадалсаха спортсменүүдые шэлэн олохын тула Кяхта ошохо харгы дээрэ, 30 километрын зайда урилдаан үнгэргэгдэбэ. Урилдаанда ниислэл хотымнай, Городок городой, Тарбагатайн аймагай спортсменүүд хабаадалсаа.

Уданшьегүй урилдаан эхилжэ, хэдэн арбаад хүбүүд, басагад хойно хойноһоо һубарилдан хараа далда орошоно.

Суглараrшад «хэниинь түрүүлэгшэ ааб» гэлдэнэ. Мүрысэгшэдэй дундаһаа Олег Харитонов гэнтэ урагшаа дабхин, энэ зайе 1 час 8 минута соо гаталжа, түрүү һуури эзэлээ. Һүүлээрнь Шарипов 1 час 9 минута 9 секунда, Каратаев 1 час 10 минута 22 секунда соо гүйжэ ерээ.

Шоно хюдадаг ангуушан

Ангуушан лэ гээд ан бүхэниие барижа шададаггүй. Ан бүхэнэй абари зан ондо ондоо байдаг, тиимэһээ шадабари мэргэжэл хэрэгтэй гээшэ. Зэдын аймагта Даба Абушеевые ёһотойл шоныn ангуушан гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Жэл бүхэндэ хэдэн шоно алаһан лэ байдаг.

Энэ ангуушанай хайшан гэжэ иимэ олоор шоно аладагынь олон хүниие, илангаяа ангуушадые һонирхуулдаг байна.

— Шоно гээшэ тон мэхэтэй арьяатан,—гэжэ Даба Арханданович хөөрэнэ.—Тэрэ арьяатанай зангые, ябамаар газар, сагыень мэдээгүйдөө барихам гэжэ зобоһоной хэрэг байхагүй..

Үнгэрэгшэ үбэлэй үедэ нүхэр Абушеев долоон шоно алажа, 3500 түхэриг шан, арһануудайнь түлөөһэ 700 түхэриг абаба. Үбэлэй үедэ шоно алаха элдэб арга байдаг. Шононуудай ябадаг газарта капкан табидаг, үгышье һаа, үхэһэн малай һэедэ һуудаг байна. Хабар-зунай сагта гүлгэтэй шоно баридаг. Мүнөө нүхэр Абушеев гүлгэтэй шононуудые хюдахаар түхеэржэ байна.

Д. Данилов.

Һурагшадай туһаламжа

Петропавловкын дунда һургуулиин (Зэдэ) ахалагша классуудай һурагшад XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Шүлэгэй, Хаягагай отарануудые шефтээ абанхай. Һаяхан тэдэнэр воскресник эмхидхэжэ, малай байра шадарай шэбхэ поли, огород дээрэ гаргалсаа. Тиигэжэ 175 тонно наг шэбхэ гаргагдажа тараагдаа. Колхозой ахалагша хонишон Гэнцэл Гуржанова һурагшадай габшагай ажалые тэмдэглэн, баясхалан хүргэхэ зуураа, номоо һайнаар үзэхыень хүсэһэн байна.

Т. Санжиев.

Хүршэ городой футболистнар уулзаба



Түмэр замайхидай стадион дээрэ Чита городой «Шахтёр», Улан-Удын ПВЗ-гэй «Локомотив» команданууд һаяхан уулзаба. Локомотивайхид нааданай эхилэн сасуу шангаар добтолжо, айлшадайнгаа ворота руу түрүүшын бүмбэгэ сохижо оруулаа. Нааданай нэгэдэхи хахадай дүүрэхэдэ манайхид 3:1 гэһэн тоотойгоор айлшадаа шүүһэн байна.

Нааданай хоёрдохи хахадта читынхид хэды эмхитэй һайнаар наадабашье, «локомотивайхидые» шүүгээгүй. Нүхэрэй ёһоной энэ мүрысөөнэй дүүрэхэдэ. улан-удынхид 4:1 гэһэн тоотойгоор айлшадаа шүүгээ.

Зураг дээрэ: нааданай нэгэ үе харуулагдана.

Л. Хайдуров, фотонь авторай.

Гурбатай басаганай талаан

Һаяын нэгэ амаралтын үдэр һэн. Галуута- Нуурай горнягуудай Культурын ордондо хүнүүд олоороо сугларанхай байба. Тэдэнэр Бурядай АССР-эй шүүбэритэ нөөсэлгөөр үнгэргэгдэһэн 33-дахи тиражай наадалга харахаяа, энэ һонин хэрэгтэ хабаадалсахаяа ерэһэн байгаа.

Уданшьегүй наадан эхилбэ...

Хүн бүхэн мөөри сооһоо ехэ шүүбэритэй патронуудые татажа абахые оролдоно. Тиигэһээр байтар гурба наһатай Оля басагаяа тэбэриһэн Михаил Ержин тиражай дэргэдэ ерэнэ. Эгээн эдир хабаадагша ямар тоо гаргажа ерэгшэ ааб гэлдэн, тэндэ сугларагшад ехэтэ һонирхоно.

Оля басаган мухарижа байһан мөөри сооһоо арай гэжэ нэгэ патрон абаба.

Комиссиин түрүүлэгшэ Олиин абаһан энэ патрониие задалжа хараад: «Оля Ержина 200 процентын түлбэритэй шүүбэри татажа абаа» гэжэ сугларагшадта мэдээсэнэ.

Тэндэ сугларагшад Олиие халуунаар амаршалжа, удаадахи шүүбэринүүдые хаража, һонирхожо һуугаа һэн.

М. Халбаев.

ШАТАР

Юрий Мельников—городой чемпион

Шатараар городой чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн республикымнай ниислэл хото—Улан-Удэдэ хоёр һара шахуу саг соо үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөнэй хоёрдохи хахадта 18 хүн шалгаржа, түрүү һууриин түлөө тэмсэжэ эхилээ. Эдээн сооһоо шатаршад Артур Голубев, Петр Тоглоев, Юрий Мельников гэгшэд эрхим һайнаар наадажа, хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэһэн байна. 14-дэхи уулзалгын дүүрээд байхада, шатаршад Мельников Голубев хоёр түрүү һуурида ябаа. Удаа тээнь үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Артур Голубев залуу шатаршан Юрий Вощенкотэй наадахадаа шүүгдэшоо. Тиигэжэ 13 очко абаһан Юрий Мельников нэгэдэхи һуури эзэлжэ, шатараар 1959 оной чемпион болобо. Шатаршад Голубев—13, Тоглоев Самарин хоёр тус тустаа 11 очкотой болоһон байна.

* * *

Шатараар Улан-Удэ городто үнгэргэгдэһэн зональна хоёр мүрысөөн дүүрэбэ. Нэгэдэхи мүрысөөндэ наадаһан ОШОСДОР-эй инженер Новиков абажа боломоор 14 очкоһоо 11-ые, хоёрдохи мүрысөөндэ хабаадаһан Волков (гражданска аэропорт) 20-һоо 17 очко абажа, түрүү һуури эзэлээ.

* * *

Шатараар «Ажалай резервын» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн гурбадахи жэлээ үнгэргэгдэбэ. Байгша оной мүрысөөндэ 12 училищи, һургуулинуудай 100 гаран шатаршад хабаадалсаһан байха юм.

Шанга тулалдаанай удаа 57 очко абаһан түмэр замай нэгэдэхи училищиинхид—нэгэдэхи, 55,5 очкотой болоһон Гусиноозерск городой горно-промышленна һургуулиин шатаршад хоёрдохи һуурида гараа. Барилгын гурбадахи училищиин команда 3-дахи һуури эзэлээ. Тиихэдэ эхэнэрнүүдэй дунда үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ барилгын гурбадахи училищиин шатаршад шалгаржа, нэгэдэхи һуури эзэлһэн байна.

А. Игумнов.

ХИЛЫН СААНАҺАА



Азидахи эгээн томо металлургическа заводой барилга Индидэ советска... жэлтэдэй туһаламжатайгаар 1957 ондо эхилһэн байгаа. Бхилаидахи энэ ... жэл соо нэгэ миллион тонно булад хайлуулжа гаргаха юм. Заводой нэг... ээлжээн ашаглалгада үгтөө. **Зураг дээрэ:** заводой барилга харуулагдана.

ТАСС-эй фотохроника

Варшавска договорто хабаададаг оронууд... КНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүү... зүблөөн тухай

Варшавска договорто хабаададаг оронуудай, Хитадай Арадай Республикын правительствонуудай үгээ ойлголсоһоной ёһоор, эдэ оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн апрелиин 27-до Варшавада болохонь. Германи тушаа асуудалнуудаар, тэрэ тоодо Г... нитай эбэй договор баталха, ... руун Берлиндэхи эзэмдэлгын болюулха тухай асуудалну... Женевэдэ болохоёо байһан ... дэ хамаатай асуудалнуудые ... хаража үзэхэ байна.

БҮХЫ ХИТАДАЙ АРАДАЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭДЭЙ СУГЛААНАЙ...

ПЕКИН, апрелиин 21. (ТАСС). Бүхы Хитадай Арадай түлөөлэгшэдэй суглаанай сессиин ээлжээтэ заседани мүнөөдэр болоо. ВСНП-гэй мянга гаран депутадуудай дунда нүхэд Мао Цзэ-дун, Лю Шао-ци, Чжоу Энь-лай, Чжу Дэ байлсаа. Хитадай Арадай политическэ консультативна соведэй бүхы Хитадай комитедэй сессидэ хабаадагшад, дипломатическа корпусой гэшүүд, гадаадын оронуудһаа ерэһэн айлшад, журналистнууд Хуайжэньтан зал соо байлсаа.

Мүнөөдэрэй заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууһан депутат Сун Цин-лин Хитадай Арадай Республикын 1959 оной арадай а... түсэбэй проект тухай элидхэл... тулада Гүрэнэй Соведэй пре... орлогшо, Гүрэнэй түсэблэлгы... митедэй түрүүлэгшэ Ли Фу-... үгэ үгөө.

Һүүлээрнь КНР-эй 1958 он... рэнэй бюджедэй дүүргэлтэ ... 1959 оной гүрэнэй бюджедэй ... тухай Гүрэнэй Соведэй пре... орлогшо, Финансын минис... Сянь-нянь элидхэл хээ.

Бүхы Хитадай арадай түл... шэдэй суглаанай саг үргэлж... митедэй хүдэлмэри тухай ... лые энэ үдэрэйнгөө заседани... депутадууд шагнаһан байна.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 89 жэлэй ой... гадаадын оронуудта иигэжэ тэмдэглэб...

КНДР

ПХЕНЬЯН, апрелиин 21. (ТАСС). Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 89 жэлэй ойтой дашарамдуулан, КНДР-эй промышленна предприятинуудта, эмхи зургаануудта, һуралсалай газарнуудта, Корейн Арадай армиин частьнуудта лекци, элидхэлнүүд хэгдэнэ, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Пхеньянда, Кэсондо, ороной бусад городуудта Ленинэй ажабайдалда, революционно ажал-ябуулгада, мүн Советскэ Союзда коммунизм байгуулгада зорюулагдаһан выставкэнүүд нээгдээ.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 89 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ниислэлэй ажалшадай түлөөлэгшэдэй баярай заседани мүнөөдэр Пхеньянда болоо.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 89 жэлэй ой тухай ТПК-гэй ЦК-гэй агитаци, пропагандын таһагые даагша Ким До Ман элидхэл хэһэн байна.

В. И. Ленинэй 89 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанууд республикын бүхы провинцинуудай центрнүүдтэ болоо.

РУМЫНИ

БУХАРЕСТ, апрелиин 21. (ТАСС). Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 89 жэлэй ойтой дашарамдуулагдан, Румыниин Арадай Республикада хүдэлмэришэд, таряашад болон интеллигенциин суглаанууд болоно гэжэ Румыниин телеграфна агентство дамжуулна. В. И. Ле... И. В. Сталинай музейдэ ... үдэрнүүдтэ хүн олоор ... Бухарестын мянга гаран аж... үдэр бүри энэ музейдэ орожо, Ленинэй ажабайдалтай, ... ябуулгатай танилсана. Мүн ... Ленин тухай уран һайханай ... лон документальна фильм... хүн зон ехээр һонирхон хара... харестын музей В. И. Ленин... нүүдэл выставкэнүүдые ... томо томо предприятинуудта ... хидхээ.

БЕЛЬГИ

БРЮССЕЛЬ, апрелиин ... (ТАСС). Дэлхэйн пролетар... агууехэ вождь, багша, совет... ниие байгуулагша В. И. Ле... түрэһөөр 89 жэлэй ойтой даш... дуулан, Бельгиин Коммунист... партиин Центральна Коми... секретарь Жерар Ван Мур... гэгшын статьяе «Драпо руж» ... толилоо. Энэ статья Влад... Ильич Ленинэй ажабайдал ... ажал-ябуулгада зорюулагдан...

«Хүн түрэлтэнэй урагшаа ... ха хэрэгтэ Ленинэй оруулһан ... нэмэри тон ехэ. Ленинэй сурта... нөө үедэ СССР-тэ, арадай де... тиин оронуудта хүсэдөөр бэел... дэжэ байна. Ленинэй үзэл ... хүнэй ухаан бодолдо схээр нэб... орожо, хүдэлмэришэнэй хүд... зоригжуулна» гэжэ статья со... лэгдэнэ.

Польско-советскэ хани барисаанай догово...

ВАРШАВА, апрелиин 21. (ТАСС). Хани барисаан, харилсан туһалалсалга, дайнай хойто тээхи харилсаа холбоон тухай польско-советскэ договорой баталагдаһаар 14 жэлэй ойе арадай Польшын ажалшад мүнөөдэр тэмдэглээ. Польшын арадай ажабайдалдахи энэ гайхамшагта ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанууд ороной олон городууд болон тосхонуудта болоһон байна.

Москвада баталагдаһан эн... хэтэ документын ойдо зорюу... һан түрүү бэшэгүүд болон ... ционно статьянуудые Польшы... нөөдэр гараһан бүхы газетэну... лилоо.

Экономикын, соёл культуры... дэм ухаанай бүхы һалбари... талаар Польшын Арадай Рес... кын болон СССР-эй хоорондо... ни ёһоной харилсаан улам ... бэхижэжэ байдаг.

МЭДЭЭСЭЛ

СССР-һээ Индидэ байха Онсо, Бүрин эрхэтэ Элшэн сайдаар нүхэр **Бенедиктов** Иван Александровичые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум томилоо.

Ондоо хүдэлмэридэ орохо болоһон дээрэһээнь СССР-һээ Индидэ байдаг Онсо, Бүрин эрхэтэ сайдай уялгаһаа нүхэр Поно... ко Пантелеймон Кондрат... СССР-эй Верховно Соведэй ... диум сулөөлөө.

Редакторай орлогшо С. Б. БАЛЬЖИНИ...

КИНО

„Киевэй басаган" *2-дохи сери*

А. П. Довженкын нэрэмжэтэ уран найруулгата фильмнүүдэй киностудиин зохёон гаргаһан «Киевэй басаган» гэжэ кинокартинын түрүүшын сериие хүн зон ехэтэ һонирхожо хараа һэн. Энэ фильмын сценариие бэшэһэн И. Луковский дэлхэйн нэгэдэхи империалистическэ дайнһаа, революциһаа эхилээд, Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн һайндэр болотор—табяад жэлэй туршада Украинын газар дайда дээгүүр ямар ехэ түүхэтэ үе сагуудай болоһые, шуһата дайнуудай гал дүлэнэй соробхилһые, арад зоной ажабайдалые харуулха зорилготой байгаа. Нэгэдэхи сериинь хараһанайнгаа һүүлээр мүнөө хоёрдохитойнь танилсахада, сценариин авторшье, артистнууд, киностудиинхидшье уг зорилгодоо хүрөө, үеын үедэ, хэтын хэтэдэ экран дээрэһээ буухагүй, совет уран найруулгата фильмнүүдэй алтан фонддо орохо зохёол болоо гэжэ һанагдана.

Фильмын хоёрдохи хахадынь Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай урда тээхи амгалан тайбан саһаа захална. Фильмын түрүүшын серидэ үелжэ, бэс бэедээ дурлаһан Галя Виктор хоёр хуби заяагаа ниилүүлэн, бишыхан Матвейка хүбүүтэй болоһон байгаа. Тиигэжэ байтарнь дайншье захалаад, тэрэ үеэр Москвада байһан Галя байлдаан дундуур фронт гаталжа, түрэл Киевтээ ерэнэ. Харгыдаа хүндөөр шархатаһан аад, эдэгэһэн байгаа.

Түрэл городтоо ерэхэдэнь гэр байра, завод, фабриканууд хуу һандаранхай, немецүүдэй засаг доро тохёолдоһон хүшэр хүндэ байдал угтана. Эжынь, Матвейка хүбүүниинь, эгэшэ Ксенинь һандарһан ехэ гэрэй уйтахан подвал соо байдаг байба. Виктор Свердловскдо байһан аад, тэндэһээ сэхэ дайнда мордоһон юм ха. Суг һураһан, заводто хүдэлһэн танил нүхэдшье үгы. Хуу тарашанхай. Эсэгэнь, заводой суута мастер, Яков Петрович ресторанай швейцараар—немец офицернүүдэй дэгэл, үлгэгшөөр, үмэдхүүлэгшээр ажаллажа байһандань үнэншэхөөр бэшэ. Теэд эсэгынгээ юундэ иимэ ажалда ороһые хожомынь, подпольно нюуса организациин гэшүүн боложо ороходоо мэдэжэ баясана. Офицернүүд, ноёд, баядай суглардаг газарта ажаллажа байхадаа, үбгэжөөл элдэб нюуса мэдээ суглуулхаһаа гадна, «томохон шандагануудай» хармаан руу бишыхан мина хэжэ, «сохо баадидань» ябуулдаг байгаа.

Партизануудай нюуса организаци улам эдэбхитэйгээр ажалладаг болобо. Тэрэнэй даалгабаряар Галя Карл Марксын нэрэмжэтэ гол үйлсэдэхи телеграфай агентстводо шорой хамагшаар ороно.

Эхэ орондоо урбажа, үни хада тэшхэжэ зайлаһанаа Киевээ бусаһан Украинын националистнуудай удамаршын вокзалһаа ерэжэ ябатарнь, телеграфай агентствын гэрэй балкон дээрэһээ машина руунь бомбо шэдэгдэшэбэ. Тиигэжэ тэрэ урбагша партизануудай гараар үгы хэгдэнэ.

Галида һэжэг түрэһэн гестапынхид тэрэниие түрмэдэ хаажа, үгыень алдуулха гээд яашье ядана. Бишыхан Матвейка хүбүүень хана түшүүлжэ байлгаад, эхынь хараһаар байтар буудаадшье үзэнэ. Бишыхан хөөрхэн хүбүүнэйнгээ алуулха гэжэ байхадашье, Галя үгэ алдажа үгөөгүй.

Галя үхэлэй газар—Освенцимэй лагерь эльгээгдэхэ болоод байба. Тэрэ үеэр манай алдарта Советскэ Армиин сэрэгшэд Днепр мүрэниие гаталаад, эшелоноор Освенцим эльгээгдэхэеэ байһан хэдэн зуун хүниие сүлөөлнэ. Тэдэнэй дунда Галя ябана.

Киев сүлөөлэгдөө. Тиихэдэ дайлалдажа ябаһан Виктор дайсаниие эшээндэнь—Берлиндэнь хүрэтэр намнан һүнөөлсөөд, майор зэргэтэй болонхой нютагаа бусана.

Иигэжэ нэгэ үеын хүнүүдэй—Яков Середагай наһан соо дэлхэйн хоёр ехэ шуһата дайнай болоһониинь, эрхэ сүлөө олоод, социализмын жаргалта байдал зохёожо байһан хүнүүдэй Эхэ ороноо хариин дайсадһаа хамгаалхын тула баатар габьяата тэмсэлдэ бодоһониинь харуулагдана.

Һандаргагдаһан, бутаргагдаһан Киев хэдэхэн жэл соо урданайхиһаа бүри гоё, бүри һүртэй город болоо. Галя баһа заводтоо хүдэлжэ эхилбэ.

Октябриин революциин 40 жэлэй ойн баярай үдэр Яков Середагай үнэр баян, золтой жаргалтай бүлэ булта сугларжа, баяртай сэнгэлигээр найрлана.

Артистнуудай наадалган тухай хэлэхэ болоо һаа—алииеншье алин гэшэгүй, булта үнэншэмэ, хүнэй досоо хадагдама образуудые гаргаа. Урдань иимэ ехэ рольнуудта харагдаагүй залуу артистка Н. Иванова Киевэй басаганай—олон миллион совет басагадай нэгэн Галиин образые һайнаар наадана. Совет һургуулида, Ленинскэ комсомолой зэргэдэ хүмүүжэһэн үнэн сэхэ, хатуу зоригтой басаганай образые тааруу зохидоор харуулна. Мүн һайн һайхан сэдьхэлтэй, ходол хүхижэ, энеэдэ наада гаргажа ябадаг Яков Петровичын ролиие артист Б. Чирков бэрхээр наадана. Галиин нүхэр Викторые залуу артист А. Шестополов баһал һайнаар наадаа.

Табяад жэлэй турша соо гол түлэб хоёр бүлын ажабайдалда болоһон, тэрээгээрээ дамжуулан бүхэли арадай түүхэтэ сагуудые үнэн зүбөөр харуулха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Энэ үе соо фильмын геройнуудай зариман бага балшар үхибүүн ябаһанаа үрэ хүүгэдтэй айлайхи боложо, граждан дайнай үеын хүнүүд үбгэржэ байна бшуу. Энээнииешье үнэншэмөөр харуулха гээшэ артистнуудта, фильм табигша Тимофей Левчугта бэлэн хэрэг бэшэ байһаниинь мэдээжэ.

Фильмые улам хүсэтэй, зоной тэмсэлые улам һүртэй, амгалан байдалые бүри ирагуу һайхан болгогшо хүгжэм бэшэһэн композитор Г. Жуковскиин, бүхы үйлэнүүдые тодо һайнаар буулгаһан оператор И. Кульчицкиин бэлиг, шадабариие тэмдэглэхэ хэрэгтэй. **Б. Цыденов.**

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни 34-05, экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-... культуры и быта—24-74, писем и рабселькоров — 40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01022. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. №...